2

LASER

LASER

fanzin SFK Laser Čelákovice 1986 - číslo 2

Obsah:

str. 1	-	Obsah
str. 2	-	Marek Oramus - Tlatocetl / 1.část/
str.20	-	Václav Kajdoš - Výhledy a autoři
str.23	-	Cliford Simak - Pozorovatel
str.29	-	Ze světa filmu - Útěk z New Yorku
str.34	-	A.C.Clarke - 2010 - Odysea 2 /2.pokračování/

V příštím čísle najdete:

mimo jiné dokončení povídky Marka Oramuse
povídku od I.Asimova
pokračování románu A.C.Clarka
a další zajímavosti ze světa SF

---

určeno jen pro vnitřní potřebu SFK Laser Čelákovice
toto číslo neprošlo jazykovou úpravou
náklad: 170 kusů
uzávěrka:24.8.1986
adresa redakce: Tomáš Jirkovský, Obránců míru 942
413 01 Roudnice n.L.

se narodil v roce 1952 v Myslenicach, je absolventem "Politechniki Śląskej v Gliwicach" a postgraduálního studia novinářství. Novinář, literární kritik a spisovatel, který se zabývá rovněž teorií žánru, je jednou z nejvýznamnějších postav nové polské SF. V sedmdesátých letech publikoval několik stovek fejetonů, článků, reportáží a rozhovorů hlavně ve studentském tisku, například týdeníku "Politechnik". Již tři roky je stálým recenzentem novinek SF v "Przegladzie Technicznym". Za cyklus fejetonů o novinkách SF obdržel literární cenu měsíčníku "Fantastyka" za rok 1983 v kategorii kritiky. Vedle povídek publikovaných v tisku a v druhé části Antologie mladých 79 napsal Oramus dva romány "Senni zwyciezcy"/Czytelnik - 82/ a "Arsenal" /Iskry - 85/.

Jeho dílo je bez přehnaného optimismu předchozích let, jeho hrdinové jsou většinou velice rozporné postavy se všemi slabostmi, které člověk má. Romány a povídky jsou nejednoznačné, mnohovrstevné. Autor se v nich pře s konvencemi, obecně přijatými názory i sám se sebou; snaží se proniknout ke kořenům špatných lidských vlastností a jeho závěry jsou dost pesimistické. Dospívá k názoru, že negativa v lidské povaze se v budoucnu nemusí ztrácet, ale s růstem možností vědy a techniky se jejich důsledky mohou stále více umocňovat/ povídka "Bariera immunologiczna"/. Jeho postavy čtenáře přitahují i odpuzují, ale hlavně ho svým jednáním nutí k přemýšlení nad sebou samotným, postavením jedrotlivce ve společnosti a možnostmi boje se špatnými vlastnostmi u sebe i ve společnosti.

T L A T O C E T L

I. Yoner byl posledním, kdo stál za dveřmi ordinace. Doktor Buchse ho pustil dovnitř, ale pro jistotu ještě prohlédl malou čekárnu. Nikdo. Zavřel opatrně dveře a s úlevou si sedl za psací stůl.

"A tedy," začal,"trpíte chorobnou melancholií."

Formulace "a tedy", skutečnost, že ji použil, ho vyvedla z míry. Zahleděl se na stěnu vedl nohy psacího stolu; lak opráskával a opadával. Melancholie. Skoro se zachvěl. Čím je člověk starší, tím je méně odolný vůči banalitám. To sestejně dobře hodí na Yonera, předstírajícího nemoc, jako na všemocného doktora Buchse, který má moc uzdravovat z tesknoty.

"No tak? Co vám chybí?" zeptal se Buchse a snažil se zakrýt rezignaci.

"Rostou mi křídla." Yoner se podíval zpod obočí na lékaře. Seděl na kraji křesla, nahnutý, jakoby chtěl kdykoli vstát a utéci. V celé jeho postavě bylo něco takového, že se Buchse polekal, aby ho nepoplašil. Práce lékaře na hvězdoletu dalné patroly se omezuje - kromě ošetřování náhlých úrazů - do role chůvy. Je třeba umět poslouchat, rozmlouvat, ukazovat zájem, pokyvovat hlavou, nořit se do hlubin rozervaných duší - a utěšovat,utěšovat, utěšovat. V průběhu služby

přichází takový den, kdy se osobnosti rozpadají, je třeba je dát dohromady, spojovat předivem slov plynoucích bez konce - ale kdo vyléčí lékaře? Buchse si dokázal zvyknout na jednotvárnou práci. V tom, co dělal, nebyl ani kousek poezie. Byl znám jako dobrý odborník a sám se za takového považoval... až do včerejška. Večer, v ordinačních hodinách, se přihlásili první tři. Nebyli ti však zatím všichni, protože Vahvatil přišel i podruhé. Teprve teď, když měl před sebou Yonera, mohl Buchse červeným fixem zaznamenat v papírech posledního ptáčka.

Vahvatil i Mezei si stěžovali na závratě. Sliwa měl halucinace, Szapalow rozdvojení mysli, Moiceami trpěl ztrátami paměti a současně manií pronásledování, u Dobrowolského se pak objevily příznaky mořské nemoci. Epidemie, bručel Buchse. Neobjevovaly se celá léta, až se začal stranit ostatních a nařizovat vynucené prohlídky, aby dokázal svoji nepostradatelnost na lodi. Teprve teď... když je zle, hned všichni k Buchsemu. Vedle pocitu satisfakce, za který se styděl a proti kterému bojoval, objevila se u něho jiskérka zvědavosti: jaký virus přemohl posádku "Ritornella"? Doktor byl přesvědčen, že existuje společný původce pečlivě sepsaných potíží. Vždyť ještě před rokem, kdeže, před měsícem, se lidé i přístroje chovali výborně. Do určitého momentu šlo všechno hladce. Jenže v té době přistáli na Miradoru.

"Mohl byste si sundat košili?"

Yoner ji beze slova svlékl a doktor Buchse opatrně vstal. Postavil se trochu bokem a zadíval na záda pacienta. O jeho melancholii se dověděl od Sliwy. Záda byla hladká, lehce kulatá, ale mimo vší pochybnost bez křídel. Doktor vzal ze stolu fix.

"Snažte se upřesnit, ze kterých míst vyrůstají," musel si dávat trochu pozor na svůj hlas, bylo mu všelijak. Bál se, že Yonera urazí a ztratí jeho důvěru.

"Kolik jich je?"

"Pár."

Když Buchse přiblížil konec fixu ke kůži, Yoner sebou trhl. Udělal to nevědomky, jakoby přes svaly pod kůží proběhla křeč. Lokální přecitlivění? Mohla to být náhoda, protože když doktor podruhé přiblížil fix, jev se neopakoval.

Buchse jezdil koncem fixu po kůži a Yoner ho instruoval: výše, dolů, vlevo, k páteři. Takovým způsobem byly vyznačeny dva červené body, rozložené více méně symetricky v okolí lopatek. Doktor o krok poodstoupil a trápil fantazii nad vyřešením upevnění křídel v tom místě, když mu náhle prolétla hlavou jistá pochybnost.

"Proklatě, vypsaný," hodil fix na stůl a vzal jiný. "Moc se omlouvám, ale musíme to opakovat."

Nyní byly body o půl centometru dále, ve směru klíční kosti. Buchse by dal hlavu za to, že by při dalším pokusu odhalil další posun. Usedl za psací stůl.

"Řekněte mi, jaké jsou," povzbuzoval. Lehkým úsměvem se snažil dodat pacientovi odvahu.

Yoner se na něj podíval jako na blázna.

"Neříkal jsem vám doktore, že už vyrostla. Ona teprve klíčí. Cítím je pod kůží. Jsem přesvědčen , že kdybych se těch míst mohl dotknout, ucítil bych nevelké hrbolky. Nic víc."

Snažil se dosáhnout na lopatky zkroucenou rukou, ale bez výsledku.

"Proč jste ke mě přišel?" zeptal se doktor Buchse suše. Dobře věděl, že žádné hrbolky neexistují.

"A kam jsem měl jít? Ke knězi?"

"Měl jsem na mysli, jestli vám to klíčení působí potíže. Jak je cítíte? Jako tlak? Nebo vás - co já vím? - bolí, dráždí, trápí?"

"Bolí - ne. Ani příliš nedráždí," Yonyer se na chvíli zamyslel. "Někdy pociťuji ten proces jako téměř neznatelnou, neskonale prchavou, ale přece slast. Chápete, je v tom něco, co neustále zaměstnává

mysl. Když máte zdravé zuby, nemáte ponětí o existenci šestky vpravo dole, dokud na ni nemyslíte. Pokud vás nebolí..."

"Dobře," přerušil ho doktor Buchse. "A jak víte, že jsou to právě křídla?"

"A co jiného by mohlo růst na tom místě?" rozčílí se Yonyer. Chvíli se měřili pohledem. "Problém je v tom, pane doktore, že to není hlavní změna, a v každém případě ne jediná, která se ve mě děje. Zvykl jsem si na určitý stálý tvar těla, který vidíte před sebou. Od jisté doby se však od této struktury oddělila vnější část a začala se rozplývat. Doktore, to jsou moje ruce a nohy a zároveň nejsou moje. Já...měním se uvnitř fyzické formy, která se nazývá lidskou. Nevím, co z toho vzejde. Když jsem sám v kabině a přemýšlím o tom, jímá mě hrůza.

Jeho hlas, zdánlivě klidný, budil dojem, jakoby Yonyer celou silou vůle ukrýval své drama. Buchse olízl suché rty.

"Kdy se tyto potíže objevily?"

"Tak před třemi, čtyřmi dny. Ale myslím, že změna probíhala již dříve."

Buchse kývl hlavou, že si to myslí taky. Dal Yonyerovi lahvičku tabletek na uklidnění a přikázal mu pečlivě se sledovat. Díval se jak vstává z křesla a míří ke dveřím - ve skutečnosti nebyl ani trochu spokojen.

"Ještě něco," zadržel ho v půli cesty,"nebyl jste na povrchu Miradora?"

"Ovšem, dvakrát. Všichni tam byli," dodal udiveně.

"Někteří vaši kolegové tvrdí, že nepouštěli přistávací modul."

"Nevěřte jim," řekl lhostejně. Po chvíli si lépe uvědomil smysl slov. "Jsem zvědavý , kdo to tvrdí."

Ožil. "Určitě Vahvatil nebo Sliwa, že?"

"Co podle vás chtějí ukrýt, když tají svůj pobyt?" zajímal se Buchse.

"Na Mirador stačilo poslat jen automaty. Lidé tam byli dokonale zbyteční. A přece se sesypali z oběžné dráhy jako kobylky. Chápete?"

"Ne."

Yonyer se na něj podíval roztržitě, a přece se Buchsemu zdálo, že se mu vysmívá. Položil ruku na hladký kovový povrch.

"Sbohem, doktore. Dvakrát denně jste říkal? Po jídle?"

Po jeho odchodu se Buchse ponořil do myšlenek. Byl přesvědčen, že z celého "Ritornella" on jediný nepodlehl okouzlení Miradorem. Ovšem, strávil dvě nebo tři hodiny pod jeho nebem tak nepodobném pozemskému, ale celou dobu ve skafandru a blízko přistávacího modulu. Kupodivu ho nepříjemné události, které trápily jeho kolegy jaksi míjely. Čekal je, zvláště po ranním návalu. Teď, pozdě odpoledne, když se stále nic nedělo, uhnízdila se v něm nesmělá naděje, že ho tajemný virus ušetří.

O co v tom všem šlo? Po rozmluvě s Yonyerem si byl Buchse téměř jistý, že o pašeráctví. Určitě stroje vykopaly něco zajímavého - trosky, hroby, možná poklad - posádka se chytila příležitosti a zareagovala tak, jak se obvykle v podobných případech reaguje. Buchse se snažil povznést nad jejich bezmeznou hrabivost, ačkoliv pomyšlení, že tamti se vrátí na mateřskou základnu blízko Země jako milionáři a on nebude mít zase nic, ho znepokojovalo. Uvažoval, že přes všechna slova, která k nim pronesl, si nedokázal získat ani kousek skutečné důvěry. Na lodi neměl ani jednoho oddaného přítele. Zapnul videofon a zavolal kabinu Dobrowolského.

Dlouho se nikdo neozýval; konečně se obrazovka rozzářila baculatou tváří kapitána. Měla zmučený výraz plný obav.

"Ach, to jste vy, doktore," řekl bez kapky nadšení. "Zdravím vás. Dobře, že voláte."

"Proč?"

"Jak - proč?"

"Proč dobře?"

"No přece víte, jak se to ze slušnosti říká," zasmál se nuceně Dobrowolski. Ne, ne, já si to opravdu myslím. Trochu se na lodi od sebe vzdalujeme, nemyslíte? Žádný společenský život. Spíme, trochu pracujeme a zbytek času se zamykáme v kabině."

"Zvláště po opuštění Miradoru," souhlasil Buchse. "Jak se cítíte?"

"Trochu... léne. Ty prášky mi snad pomohly. Jen ta hlava..." Obličej Dobrowolského vyplnoval obrazovku, jakoby se kapitán úmyslně snažil zmenšit prostor záběru kamery.

"Pane kapitáne," řekl trpce Buchse,"chci se s vámi poradit. Situace na lodi je vážná."

"Co tím myslíte?"

"Lidé si stěžují na divné potíže. Sto procent lidského stavu představují nemocní. Někteří z nich jednou nebo několikrát přistáli na Miradoru. Zdá se mi, že je mezi tím souvislost."

"A vy? Taky jste přistál na Miradoru! A nic vám není!"

"Ale neopustil jsem přistávací modul," zalhal chladnokrevně Buchse. V podstatě nikdo nemohl vědět o jeho procházce. "Co se týče toho, že mi nic není, je třeba nutně doplnit váš postřeh: zatím."

"Co navrhujete?" teptala se suše tvář na obrazovce.

"Pane kapitáne, je tu podezření na infekci. Do obytné části mohl být zavlečen virus. Chtěl jsem vás poprosit o pomoc při zjišťování cesty, kterou se sem dostal."

"Chcete říci, doktore, že se z Miradoru, sem na loď... ne, to je hloupost. Jak - na skafandrech? Trojitá sterilizace nepropustí ani utajené formy..."

"Možná existuje jiná cesta?"

"Po pravdě řečeno, nedovedu si ji představit," řekl nerozhodně Dobrowolski. "No uznejte sám, kudy? Dírou z nádží paliva? Vyloučeno. Ale zkontrolujeme to. Hned vydám příslušné příkazy."

"Komu je vydáte?" zeptal se střízlivě Buchse. "Nemocným?" Začínal mít toho hraní na schovávanou právě dost. "Pane kapitáne, ve skutečnosti sice nemám žádné důkazy, ale domnívám se, že došlo k nedovolenému přenesení věcí do obytné části "Ritornellu." "

Na tváři Dobrowolského se střídaly rozpaky s překvapením. Nakonec podobizna na obrazovce ztuhla v něčem, co připomínalo řeckou masku: hrubé zkřivené rysy, pootevřená ústa.

"Chcete říci... cha, cha! " zasmála se maska.

"A to je skvělé! Velmi, velmi zajímavé. Jak jste to myslel?"

"Kapitáne, obracím se na vás s plnou vážností a odpovědností za svá slova. Může dojít k tragedii. Pamatujete si na návrat skupiny Villarda?"

Ta loď přiletěla z hlubin vesmíru, vedena neomylně počítačem. Nikdo z lidí neodpovídal na volání Země. Když byl odblokován průlez, stlačení mikrobi přímo explodovali. Z posádky nebyly nalezeny ani pozůstatky. Země měla dvacet let co dělat, než si poradila se zamořením oběžné dráhy. Potom nastalo nebývalé zostření procedůry opuštění a zvláště návratu na pilotované objekty. Taková procedura je závazná i na "Ritornellu": úplný zákaz umisťování předmětů mimozemského původu v obytné části a strojovně.

Tvář Dobrowolského dostala zarputilý výraz.

"Jak bychom provedli prohlídku v kabinách?" vykoktal konečně. "Taková malá návštěva u každého, co? No, jak se na ten nápad díváte? Odvoláme se na vyšší zájmy..."

"Mě, prosím, do toho netahejte," přerušil ho Buchse.

"Jak to?" polekal se Dobrowolski. "Přece jste ochoten ručit za výsledek."

"Tu nejde o mě, ale o vás. Zpráva o prohlídce se rychle roznese. Soudíte, že se po něčem takovém najdou lidé, kteří budou chtít létat pod vaším velením?"

Dobrowolski pohyboval pravidelně čelistí. Byl velmi nespokojený a ani se to nesnažil skrývat.

"Pane kapitána," pokračoval Buchse,"čekal jsem od vás pomoc a vy se mě snažíte klamat. Omlouvám se, ale musel jsem to říci. Pro hle-

dání slov se riziko může ukázat příliš velkým."

"Jsou to přece jen vaše výmysly!"vybuchl Dobrowolski. "Odebral jste jim aspoň krev? Máte vážné důvody, jak soudím, proč jste mě obtěžoval."

Buchse se hluboce nadechl. "Kapitáne," řekl klidně, "ijá, i vy se snažíme uniknout osudu lidí Villarda. Lepší je falešný poplach, než hodina váhání, která může mít cenu lidského života." Udělal krátkou přestávku, ale velitel nereagoval. "Omlouvám se za to, co teď řeknu, ale skutečně nevidím jiné východisko. Jestli máte u sebe exponáty z Miradoru, předložte mi je k prozkoumání, prosím."

"Vyprosuji si podobné narážky! Nemáte právo obviňovat mě, velitele lodi! Mám za sebou mnoho let bezúhonné služby, diplomy, řády, dva tisíce parseků na kontě! Létal jsem mimo sluneční soustavu, když vám ještě teklo mléko po bradě!"

"Pane kapitáne," přerušil ho Buchse s úsměvem, "zle jste mě pochopil. Z ničeho vás neobviňuji. Nezajímá mě, co máte - ale zapřísahám vás; prosím o dovolení vykonat přinejmenším několik testů. Může na tom záviset život - i váš."

Dobrowolski ponuře mlčel.

"Proč já? Proč jste se nalepil zrovna na mě?" Svraštil tvář jak děcko, které začne každou chvíli brečet. V jeho hlase však byl cítit skutečný vztek. "Proč jste to nenavrhl Vahvatilovi, Sliwovi, každému jinému - proč právě mě. No proč?"

"Na přímou otázku přímou odpověď. Protože odpovídáte za loď. Vám, jako veliteli, nejvíce záleží na úspěšném návratu "Ritornella"."

"Čert vem vaše odpovědi!" zaklel Dobrowolski. Zarazil se a trochu zmírnil tón. "Doktore, prosím o trochu času k přemýšlení. Není to tak jednoduché, jak se zdálo. Ozvu se vám."

Buchse čekal před mičícím videofonem. Krev, pomyslel si. U všech vyšetřovaných daly testy zatím negativní výsledek. Zůstal ještě Yoner. Vytukal jeho číslo.

"Yonere, ozvěte se mi prosím. Co nejrychleji. Zapomněl jsem vám odebrat krev."

Odpověděl mu jakoby chropot. Buchse zvedl hlavu - dosud se nedíval na obrazovku, když listoval výsledky testů. Za okamžik postřehl, že Yonyer bojuje se stvořením nebo předmětem velikosti velkého ježka, po kterém přelétaly barevné záblesky. Podíval se směrem na kameru a zaječe; pohled měl nepřítomný. Celou dobu manipuloval předmětem mimo dosah objektivu a po chvíli upadl na podlahu a úplně zmizel z obrazovky.

"Yonyere!" Buchse se vztyčil z místa. "Co je vám? Je vám třeba po

pevněji stiskl víčka. Laserová jehla skrz naskrz provrtala jeho mozek. Na chvíli ztratil vědomí, omámený explozí uvnitř hlavy.

Minulo ještě pár sekund, než se hlava Yonyera začala obtížně dostávat do záběru kamery. Na jeho tváři se zrcadlily stopy studu.

"Srdečné díky za péči, doktore. Nic mi není. Po užití léků závratě trochu polevily. Tak. Cosi jste říkal o krvi... aha! Odebrat! Hned tam budu."

"A ten předmět?" zeptal se nelítostně Buchse.

"Předmět? Jaký předmět?" podíval se pod nohy a hned dělal, že si to právě uvědomil. "A, to není nic zvláštního. Takové svítilničky. Člověk se nudí, a tak si tam od času z několika tranzistorů a jiné elektroniky něco složí. Ale nic zvláštního...vlastně není o čem,.. nestojí to za řeč. Jenomže součástky jsou z "Ritornella"... neřeknete to kapitánovi? Mohl by napsat hlášení... to mi za to nestojí. Však, že ne? Dohodnuto? Rozumím - dohodnuto. Už. Už budu u vás!"

II. Důvodem, pro který byl "Ritornell" naveden na dráhu okolo Miradoru, byl jev únavy hmoty, nemoc uzavřených systémů, ze kterých se skládá organismus každé lodi. Zvláště se projevuje u starších plavidel a taky během velmi dlouhých výprav. Po určité době, jejíž délka závisí na stavu zařízení, způsobu konzervace, frekvence nakládání zásob, typu objektu - dochází k "ucpání" systémů. Projevuje se to skokovým snížením spolehlivosti, které postupuje lavinovitě a zasahuje stále další uzly sítě zařízení lodi.

Ale loď vyplněná unavenou hmotou má prapodivný vliv na lidi, kteří ji obývají. Náhle ustane každodenní shon, hromadí se prostoje, plané diskuse, úplně zbytečná hledání. Stav ospalosti postihuje a ochromuje každého, jakoby mechanický kolos diktoval posádce rytmus života a ne obráceně. Nic zvláštního: lidé jsou pokračováním mrtvých systémů, žijí s nimi v symbioze a je pochopitelné, že podléhají tomu, co tamty ochromuje.

Bylo rozhodnuto, že léky na apatii lodi i její posádky se nacházejí na Miradoru.

O samotné planetě nevěděli nic určitého. Kroužila uvnitř ekosféry své hvězdy, kypěla životem, ale činnost inteligentních bytostí nebyla patrna. Její povrch pokrývaly hlavně lesy. Vlhká, horoucí planeta budila zdání kotle, do kterého lze vlézt jedině díky své hlouposti.

A přece tam vlezli, proti zdravému rozumu, nakonec všichni. Ode dne, kdy byl odvržen do prostoru celý unavený balast z nádrží a na obrazovkách se uhnízdil bělavý balon Miradoru podobný nafouklému prezervativu, jakoby z lidí spadla neviditelná pouta.

Tam dole, svět připomínal lacinou dekoraci k fantastickému filmu. Nad zemí se vznášel bělavý opar, obrovské listy se důstojně kolébaly v hustém povětří. Byly neustále zalévány vlhkostí, jak se mlha, která kondenzovala v nevelké výšce, vracela v podobě mrholení. Kvalita obrazu přicházejícího na "Ritornella" měla daleko k dokonalosti, opar zastíral podrobnosti a mrholení zalévalo objektivy kamer. Úplně jakoby projektanti této scénografie chtěli ukrýt co nejvíce před zvědavostí příchozích.

Ale Vahvatilovi a Sliwovi mlha vůbec nevadila. Sotva ji postřehli: správně rozestavili agregáty a již čtvrtého dne po přistání se silová pole zakousla do dřeně půdy a do zásobníků začaly proudit první tuny štěrku. Na infračervených snímcích Miradoru vzplanul v místě exploatace bledý ohýnek; pravidelně co šest hodin osvětloval okolí mrtvolný záblesk startující rakety.

Ten sotva ustálený rytmus byl téměř okamžitě narušen. Pátá zásilka v pořadí nedosáhla skladu "Ritornella". Vahvatil a Sliwa zastavili práce. Spojili se s velitelem a požádali o posilu v osobě Yonyera.

"Proč právě Yonyer?" zeptal se podezřivavě kapitán inženýr Dobrowolski. "Dobře, ať letí. Vždyť je to jedno." Věděl už, že automaty narazily na kamenné bloky zahrabané ve vrstvách štěrkovité půdy. Dobrowolski uvažoval, jestli nemá doprovodit Yonyera, aby osobně dohlédl na vytěžení ložiska. Nakonec se však rozhodl zůstat. Shora měl lepší přehled o situaci. "Ať letí," opakoval tonem hodného strýčka, který právě rozdává cukrátka.

Yonyer, který nic neveděl o posledních překvapeních, se přinejmenším nehrnul do opuštění "Ritornella". Rozkázali mu letět - letěl. Když rozkáží aby se vrátil - vrátí se.

Vahvatil a Sliwa ho měli čekat v přistávacím modulu, ale po přistání se na uvítanou nikdo nehlásil. Čekat? Alarmovat "Ritornella"? Nebo se třeba projít? Poslední nápad se Yonyerovi zalíbil nejvíce. V půli cesty k průlezu ho dohonil signál.

"Tady Sliwa," zaznělo. "Jsi tu dlouho?"

"Sotva jsem stačil vychladnout. Kde je Vahvatil? Rozdělili jste se?"

"Beno spí. Já jsem se taky teprve... sakra, kam jsem schoval to

pivo..." bylo slyšet šelesty a harašení přerušované kletbami.
"A, tu je. Víš, měli jsme spoustu práce. Skončili jsme před šesti hodinami."
"Myslíš nakládání toho písku?" zeptal se pro jistotu Yonyer. Sliwa se povýšeně zasmál.
"Písku," opakoval, "písku. Poslouchej Yonyere. Od začátku na písek z vysoka kašlem. Musíš se s tím smířit, Pro něco jiného jsme ukecávali toho starého šaška aby tě sem určitě poslal. Nesmíš nás zklamat."
"O co jde?" zeptal se bez nadšení Yonyer.
"Nejlépe bude, když přijdeš sem. Hned ti dám souřadnice - chvíli bylo ticho a pak se na monitoru počítače rozzářily jakési cifry. "Beno spí...prospali jsme těch šest hodin, já osobně taky nejsem ochoten zvedat se z postele. Pro nás dva je Mirador ukončenou kapitolou. Takže nejlépe by bylo..."
Yonyer přešel do vozidla, sjel po kymácející se rampě na pevnou půdu a rozhlédl se dokola průhlednou kopulí. Chomáče bílé plísně obklopily transportér. Kdyby měl trefit vlastními silami, dal by radši zpátečku a vrátil se zpět. Ale počítač už zobrazoval topografii a transportér se, aniž se ptal na souhlas, pohnul vpřed.
Jízda byla nudná: rovně jak po stole, obraz za okny taky neudivoval. Někdy se z mlhy vynořily obrysy obrovských stěn, jakési převisy, rampy...Vozidlo míjelo transportní systémy a agregáty; Yonyer nepozoroval žádnou známku toho, že by zařízení byla udržována v činnosti. Má se o to zajímat? Dobrowolski ho nevyslal na kontrolu, vlastně bylo možno těžko zjistit o co vlastně starému šlo. Pokrčil rameny.
Neočekávaně se přímo před ním vynořil přistávací modul Sliwy a Vahvatila.
"Jsem tu," ohlásil Yonyer.
"Vylez a pojď sem."
V přechodové komoře byl hrozný nepořádek, po různu pohozené skafandry, s rukávy převrácenými naruby, jakoby jejich uložení po svlékntí vyžadovalo kdovíjaké námahy. Yonyer si představil co by asi uviděl ve skladišti vzorků a nářadí. V kabině dával Vahvatil, obrácená ke stěně, až moc jasně najevo, že ho příchozí zajímá jen velmi málo. Sliwa, hubený chlapík s prošedivělými vlasy, seděl na lůžku s bosýma nohama spuštěnýma na podlahu. Špinavé triko na něm viselo jako svědectví úplného úpadku. Drbal se neformálně po kostnaté hrudi. Tváře si pravděpodobně neholil od opuštění "Ritornella".
"Čao," řekl. "Co nic neříkáš?"
"Je tu u vás pěkně,"konstatoval Yonyer a usedl do rozviklaného křesílka. Pach nepraných ponožek a propocených hadrů se vznášel mezi stěnami místnosti. "Co je s ním?" ukázal bradou na sousední lůžko. "Nemocný?"
"Beno se na chvíli probudil, řekl jsem mu, že tu jsi. Přikázal mi, abych tě do všeho zasvětil, a hned zase usnul." podíval se na kumpána téměř něžně. "At se do sytosti vyspí. Nadřel se v posledních dnech jako kůň."
Nos Yonyera bez problémů vycítil kyselý zápach natráveného alkoholu.
"Odkud máte kořalku?" zeptal se. "Nalej mi trochu."
Když naléval z velkého zásobníku světlou tekutinu do sklenky, usmál se Sliwa jako někdo, kdo zná dobrý vtip a hned ho poví.
"Roste tu jedna taková rostlina," přimhouřil šelmovsky oči. "Když se z ní vytlačí šťáva... trochu se upraví... Říkám, ne bezdůvodně, že jen z kamene ji nevyrobíš..."
"Ničemové," prohlásil Yonyer, aby něco řekl. Roztržitě se rozhlédl. "A proč jste mě vlastně zhora povolali?"
"Je tu nejaká práce," ožil Sliwa. "Je třeba sejít okolo stopadesáti metrů pod zem a něco přinést."
"Sami nemůžete?"

"my jsme už..." začal Sliwa.
"A proti jste tak vyplivnutí?"
Sliwa si narážky nevšímal.
"Naše podmínky jsou takové," začal slavnostně. "Z toho, co vyneseš, je polovina tvoje a polovina naše. Rozdělíme se hned po prodeji zboží na Zemi. Do té doby zůstane u tebe a my budeme mít k němu stálý přístup. Způsob přepravy na Zem vymyslíme společně, kdo první naváže kontakty, ten vše zařizuje. Máš nějaké otázky?"
"Jen otázky," rozesmál se Yonyer. "Představ si, že nic nevím."
"To je dobře. Čím méně budeš vědět, tím lépe. Stroje se prohrabaly k něčemu, co vypadá trochu jako ruiny a trochu jako hroby... ale více jako hroby. Měli jsme štěstí, že jsme byli u toho," zmlkl a polkl slinu, zahleděny do minulých událostí. "Vlezl jsem tam. Chodby - temné; pouť bez plánů, bloudění, hledání - máme to za sebou. V jistém okamžiku se objevují halucinace - pak je třeba se nnát k východu. Jak ti to vysvětlit... Zdánlivě neexistuje konkrétní ohrožení, ale přesto cítíš smrtelné nebezpečí. Takovou paralýzu mozku a paniku. Ani já, ani Beno jsmesi s tím neporadili. Možná, že tobě se to podaří."
"Jste si jistí, že se k vám přidám?"
"Jasně že ne. Ale ve volných chvílích jsme uvažovali takto. Přemýšlej, chlapče - kolik je ti vlastně let? Věčně létet nebudeš, bylo by třeba se konečně trochu napít z poháru rozkoší, zvaného život. Co neviděť tu bude staroba a ztuhnou ti klouby - jen na tobě záleží, jestli se budeš klepat v podřadném státním penzionu nebo se rozvalovat jako pán ve vlastní vile. Tak jsme si řekli: vypadá Yonyer jako chytrý chlapík nebo hlupák? No tak, poslouchám."
"I kámen by ožil," řekl Yonyer,"ale mě v tom projevu něco chybí. Za prvé: údaje, za druhé: záruky."
Sliwa potřásl hlavou:"Nešekej více. První krok musíš udělat na slepo. Za to potom tě zavalíme bity. Vžij se do naší situace: kdybychom ti hned řekli všechno, stali bychom se úplně zbytečnými. Vykašlal by ses na nás a začal jednat na vlastní pěst."
"A jak mám vědět, že mě po dodání zboží odběrateli nepodvedete? Dáte mi čestné slovo?"
"Podrobnosti dohodneme na lodi. Bude na to dost času. Podle mě, to my se musíme cítit ohroženi, když zboží bude u tebe."
"V pořádku. Připustme však, že odmítnu spolupráci."
"Dovolíme ti bezpečně odletět, jetliže budeš držet jazyk za zuby."
"A když budu souhlasit?"
"Spolupracuješ s námi za stanovených podmínek, bez možnosti odstoupení."
"Ale možnost rezignace existuje vždycky..."
"Ztráta tvého podílu je minimálním trestem pro nerozhodné."
'Ale, ale," Yonyer až hvízdl. "Minimální...a maximální?"
Sliwa pokrčil rameny:
"Vypadáš na rozumného chlapíka. Doufám, že fantazie je tvojí silnou stránkou."
"Máte v úmyslu přivolat z oběžné dráhy dalšího zlatokopa?"
Otázka zřejmě Sliwu zaskočila. Tohle neuvážili, pomyslel si Yonyer. Určitě přizvou koho se dá. Více zboží znamená větší zisk. Lépe je mít několik vil než jednu. Nebo raději palác. Hromady děvek jsou lepší než vlastní žena. Na druhé straně, možná, že chtějí zachovat vše v tajnosti. I když... je to na "Ritornellu" vůbec možné?
"To závisí," řekl Sliwa," na výsledku, který přinese tvé hledání. No myslím, že přibereme ještě někoho. Zvláště jestli nám odmítneš. I když, já věřím ve tvůj zdravý rozum. Naší zásadou je: malé riziko, velký zisk. Tak co - jdeš s námi? Řekneme ti co víme, přivedeme tě až k samému místu a zajistíme vše potřebné. Budeš mít jistotu, že se vrátíš celý a ne s prázdnýma rukama," rozesmál se nervozně.

"Krátce řečeno, příslušně se o tebe postaráme. Tak co?"

"Musel bych popřemýšlet..." začal Yonyer."Zkrátka mám pochybnosti, jestli se oplatí riskovat život. Nezdály se vám ty mimozemské poklady ve snu?"

"Mohu tě ujistit," ohradil se Sliwa. Hodil Yonyerovi nevelký lesknoucí se předmět. Ten ho chytil a podíval se na něj. Byla to figurka, která se vešla akorát do dlaně. Představovala snad nějaké zvířátko podobné kočce. Oči mu zářily. Z blízka ztrácela hlava stvoření kočičí rysy a podobala se spíše přesně vymodelované rohaté ještěrce. Hrany byly ostré, jakoby byla figurka strojově vyřezána z většího bloku. Když však po nich přejel prstem, neztrácel pocit, že skutečný povrch sošky byl nějakým způsobem zatažen do skla, nesmírně jemného, přes které procházelo světlo bez lomu a absorpce. Navíc se podél těla zvířátka táhly příčné světelné pruhy. Objevovaly se a měnily bez jakékoliv jednoduché pravidelnosti, a přece byla cítit jejich vnitřní harmonie, která uklidnovala a konejšila. Jen těžko se dal odtrhnout zrak od mihotavých vzorů. Pomyslel si, že figurka nepůsobí radost, ale ani nermoutí, bezpochyby se však mezi ní a pozorovatelem vytvářela ona specifická vazba, příslušející jen největším uměleckým dílům.

"Přesvědčil jsi mě," řekl unaveným hlasem a vrátil Sliwovi sošku. V poslední chvíli se mu zdálo, že cítí z toho kousku hmoty sotva znatelný závan žepla. "Přidám se k vám."

"Gratuluji k rychlému rozhodnutí," ozval se z druhého lůžka Beno Vahvatil. V jeho očích nebyla ani stopa po rozespalosti. Odhodil přikrývku, byl téměř úplně oblečený. Přes tělo měl položenou pistoli, kterou teď položil na postel a řekl s napřaženou dlaní:

"Buď zdráv společníku. Vízej na pohostinném Miradoru. Nehněvej se za tohle," poklepal pro vysvětlenou na pažbu pistole. "Až tu budeš déle, sám pochopíš, že jsme se tak museli zabezpečit."

III. Na stěnách se mihotaly stíny, ale jen tehdy, když Yonyer odvrátil zrak. Občas se, tu z jedné, tu z druhé strany, otvírala černá hrdla bočních chodeb; nemohl se zbavit dojmu že u každého otvoru na něj někdo číhá. Slyšel vlastní dech a cítil bušení srdce - dva známé rytmy. Jeho panika mu připadala absurdní, vždyť ho přece Sliwa i Vahvatil ujišťovali, že neexistuje žádné nebezpečí. Vlekl za sebou plášť temnoty, která - jak se zdálo - těžce snášela vetřelce ve svém království. Zastavoval se, aby si prohlédl stěny. Ve stále stejné výšce se táhl kovaný ornament, jakoby šel někdo před ním a otiskoval do skály obdélníkové razítko - před čtyřiceti stoletími. Těžko se dalo posat co obrázek reliefu představoval, kontury se zaoblily, pohlcené kamenem. Přestal si jich všímat, avšak když - mnohem dál a mnohem později - osvětlil ornament znovu, dal by hlavu za to, že představoval něco jiného.

Prolétlo mu hlavou, že by stálo za to přečíst tu zprávu - jestli to byla zpráva - a později pocítil něco jako lítost že mohou tak málo času věnovat zdejším divům, že si nikdo z nich neprohlédne katakomby očima odborníka.

Chodba vedla stále výrazněji dolů, objevilo se množství puklin a trhlin, do kterých se vešla i celá dlaň. Nejspíše se blížil k hůře zachovaným částem ruin. Přes ornament se táhly bělavé nánosy soli. Zahlédl konečně první fresky, setřené a zničené. Nepochopil, co představovaly - když svítil z blízka, nedokázal obsáhnout celek. Od schránek ho dělily dvě hodiny chůze. Šel úplně novou cestou a tak se vyhl oblastem prozkoumaným Vahvatilem a Sliwou.

První kopule se neočekávaně vynořila ze tmy. Bylo se na co dívat. Světlo omývalo mléčnou bílou mušli, pod kterou spočíval temnější, podlouhlý tvar. Mušle měřila více než tři metry na délku, byla asymetrická a zdála se vyrůstat přímo z kamene. Yonyer, i když byl

předem upozorněn na zbytečnost takového počínání, zkoušel najít ostřím nože nějakou skulinku mezi sklem a skálou, ale ocel bezúspěšně klouzala. Rozhlédl se po skříňce ovládání, nahoře si představoval malé krabičky, přilepené na skále jak ústřice - tady ho potkal další nezdar. Svícení dovnitř bylo taky bezúspěšné: kdysi byly mušlím podobné kryty jistě průhledné, teď...Bez speciálního vybavení, kterého "Ritornell" moc nevezl, těžká věc k rozlousknutí. Sliwa a Vahvatil, ti se zřejmě dostali dovnitř třaskavinou, ale s dost žalostným výsledkem: poklop byl sice odmrštěn, ale z toho, co leželo pod ním, nezůstalo nic. Okolo minérského stanoviště prolétly dlouhé, hnědé třísky, které se v povětří třepotaly jako listí a zlatý prach se třpytil v záři reflektorů. Plyn zpod kopule se vyvalil ven. Bylo možno se tam dostat, avšak odměnou byla jen hrst koudele.

Schránky se objevily ve větším počtu až když se Yonyer rozhodl pustit se hlouběji mezi hroby. Měly taky tvar mušlí, jen byly mnohem menší a pravidelnější. Pokusy o jejich otevření se taky ukázaly zbytečné. Když se proplétal mezi kryptami, cítil pokořující pocit studu. Strašně se potil a činnost, kterou mu vnutili kumpáni, prováděl v podstatě bez víry. Toužil nejrychleji něco najít a zmizet. Nejraději by někde nechal celý náklad, natáhl se a usnul - a sotva na to pomyslel, věděl, že právě tohle udělá. Vahvatil a Sliwa mu pochopitelně neuvěří, když se vrátí s prázdnýma rukama. Budou ho podezírat, že před nimi poklad ukryl... jistě se to neobejde bez křiku a šermování zbraní. Předem se s tím smířil, když pokládal batoh vedle nejbližší krypty. Handrkovat se s nimi bude až potom.

Zdálo se mu, že nespal déle než pět minut. Neměl žádný sen. Zkontroloval čas: uplynuly skoro čtyři hodiny. Nářadí našel tam, kde jej pohodil. Napil se trochu výživného roztoku a šel se vychcat. Jaksi nemohl pod kryprou. Když vyprazdňoval nádržku, všiml si, že nejbližší schránka má nadzvednuté víko.

Sliwa a Vahvatil se dostali až sem, pomyslel si roztržitě. Ale schránka byla plná. Obsahovala dvě sošky a předmět podobný bubínku: dva seříznuté kužele spojené menšími sloupky. Zabezpečil schránku před zabouchnutím kamenným úlomkem, vrátil se pro aparát, vyfotografoval polohu předmětů z různých stran a teprve potom vložil kořist do plastikových sáčků, které pořádně uzavřel. Krev mu hučela v uších. Pro jistotu přejel rukavicí po hladké desce, ale nic necítil. Mušle se nechtěla přivřít zpátky k desce. Přinejmenším bylo jasné, že ve chvíli vybrání se schránka stala zbytečnou.

Úspěch mu dodal síly; nemyslel ani na hanbu, ani na sebe v roli zloděje. Bleskově obíhal pohledem stále další schránky, nejprve tak jak stál, pak rozvážně a systematicky přejížděl reflektorem. Nadšení opadlo s mírou narůstání únavy. Usedl na batoh a zamyslel se. Nic neukazovalo na to, že by se Sliwa nebo Vahvatil osobně chystali do podzemí. Raději se snažili získat další zlatokopy z "Ritornella". Zůstalo přede ještě tolik možností hledání... že by nedoufali v otevření ani jedné další schránky? Možná se jim jen zdálo, že našli způsob na vyprázdnění podzemní pokladnice, zatímco - podobně jako o n- pracovali naslepo?

Posvítil déle - zaleskl se celý les bílých sloupů, mezi kterými se objevovala vypouklá břicha poklopů. Našel poměrně průhledné místo a pohlédl dovnitř. Uviděl něco, jako odnože, složené, vyschlé. Kdysi, když byl ještě dítě, rozpáral hmyzí kuklu a vytáhl slisovanou, přeměnující se larvu. Srovnání se samo nabízelo - jenomže teď měl před očima bronzovou část končetiny nebo ramene, a možná křídla, složenou na jakési zelené, zvlněné látce nebo hmotě. Jenom to. Snažil se rozšířit zorné pole; vadila oblost přilby a vypuklost poklopu. Manévroval světlem - žádné další podrobnosti. Posbíral věci a začal se vracet.

Proti očekávání neprojevili společníci vůbec rozčarování. Když se dostal do oblasti spojení, Beno se jen zeptal, jak se mu dařilo.

Zprávu o otevření jedné schránky komentoval krátce: v pořádku. Avšak hned na povrchu mu přikázali ukázat plastikové sáčky s trofejemi.

"Dvě kočky a to," zarazil se Vahvatil, když obracel v rukavicích bubínek. "Něco takového ještě nemáme. Jak to nazveš? Jako objevitel máš na to právo..."

"Tlatocetl," odpověděl Yonyer a podivil se vlastním rozhodnutí. Neměl ponětí, odkud se vzal ten název. Prostě se vynořil odněkud zevnitř mozku.

"Tlatocetl," opakoval Sliwa. "Proč právě tak?"

"Jak to mám vědět?" rozčílil se Yonyer. "Dejte mi svatý pokoj!" Měl hlad a chtělo se mu spát. Byl unavený a otupělý. Zdálo se mu, že vnitřek skafandru vyplňuje mazlavé, studené bláto. Usmrchoval se a veškerá únava odplynula po nohách chladnými praménky. Přecházel do přistávácího modulu Sliwy a Vahvatila, když se náhle mlha rozzářila jiskřivým plamenem. Startovala další raketa s nákladem pro "Ritornella".

"Co tě trápí, společníku?" zeptal se Vahvatil, hned jak Yonyer vešel. "Hubu máš zkřivenou, jakobys kousl do citronu. Napiješ se čaje?"

Pili čaj z kouřících hrnků a nedívali se na sebe.

"Takový pěkný den," zasnil se Beno, "že by člověk samou láskou líbal celý svět." Odložil hrnek a dodal: "Zavolali jsme pro Mezea." Yonyer pomalu pokývl hlavou: "Má role je u konce?"

"Možná ano, možná ne. A co - spěcháš s návratem na "Ritornella"?"

"Počkej," přerušil ho Sliwa, "mluvme vážně. Rýsují se jisté zákonitosti."

"Jaké?"

"Dosud se nikomu z nás nepodařilo vyprázdnit více než jednu schránku. Kolikrát jsme tam sešli, Beno? Čtyři nebo pšt krát." Sliwa mávl rezignovaně rukou.

"To by znamenalo, že se lze v Labyrintu obohatit jen jednou?" zeptal se Yonyer.

"Zdá se."

"A uvědomuje te si, co to znamená?" rychle přelétl pohledem jejich tváře. "Labyrint nás odlišuje mezi sebou. Rozezná nás. Odhalí chytráka, kterému nestačí jeden úlovek.

"Trochu přehnané podezření," zhodnotil Sliwa. "Není jednodušší svalit všechnu vinu na náhodu?"

"Jednodušší," souhlasil Yonyer. Na chvíli se mu zdály vlastní výmysly směšné, ale když začal, musel pokračovat dále. "Jenže jednodušší neznamená vždy bližší pravdě. Uvažujme - pro legraci - že Labyrint opravdu dokáže identifikovat ty, kteří do něj vlezli. Jinými slovy řečeno, bereme si jenom to, co pro nás připravil. Všechno ostatní zůstává mimo náš dosah."

"Zajímavé," přiznal Vahvatil. "Máme ještě pár dní a Mezei veze trochu dobrého nářadí."

"Vrtáky tu hmotu ani nepodrápaly," řekl skepticky Sliwa. "Čert ví, co to vlastně je. Příšerně tvrdé."

"Řekejte si, co chcete," trval na svém Yonyer. " ale já jsem měl pocit, že jsem se vůbec nepřičinil o otevření schránky. Otevřela se sama - stačilo vybrat obsah."

"Řečeno po pravdě, se mnou to bylo podobné," prohlásil Sliwa. Oba se tázavě dívali na Vahvatila, který se jen usmál a pokrčil rameny.

"Podle mě by mohl být mechanismus " rozeznávání" velice jednoduchý. Vakuum není nikdy dokonalé, a proto se pod kopulami převalují charakteristické páry nebo značené atomy - v topových množstvích, samozřejmě - které v okamžiku ukládání kořisti sedají na skafandr..." Yonyer zmlkl a zkoumal, jaký dojem vyvolala jeho slova. "V okamžiku příchodu k následujícím stanovištím posílají odpovídající čidla signál do zařízení blokujícího krypty a chlapík odchází s prázdnou."

"Odpovídající čidla!" vyprskl Sliwa. "Představ si jejich citli-

vost. Navíc neviditelné!"

"Možná je poklop jedno velké čidlo?"

"A mě se ten nápad líbí," řekl Vahvatil. "Hlavně proto, že přenáší problém ze sféry metafyziky do oblasti fyziky, a možná dokonce techniky. Vzpomeň si," obrátil se k Sliwovi," kolik skafandrů jsme používali při hledání?"

"Dva."

"Taky jsem si to myslel. Zítra si oblečeme nové. No, co vy na to?"

Udělali si ještě čaj a pak Sliwa nalil každému kalíšek samohonky. Alkohol byl slabý, ale chutnal.

"Něco se mi na tom nelíbí," začal Yonyer utírajíc si ústa hřbetem ruky. "Pronásleduje mě myšlenka, že jsme se zapletli do záhad nad naše síly. Nechtěl bych nikoho urazit... ale vrtkli jsme do království smrti. Narušili jsme věčný pokoj. Chtěl bych věřit, že nám to projde bez trestu."

"Už čtyři tisíce let mrtvých," nadhodil kousavě Vahvatil.

"To není důležité, smrti se čas netýká. Porušili jsme zásady, které nás zavazují jako lidi. Zle zazní to, co řeknu, ale myslím si, že ve společenství rozumných bytostí musí existovat podobný postoj ke smrti a podobné chování v přítomnosti smrti. Smrt budí respekt, zvlášště mezi rozumnými tvory, a že byli rozumní, o tom snad nepochybujete?"

"Proč nám to ksakru říkáš?" vyskočil Vahvatil. Začal přecházet rychlými kroky po kabině - jak jen to dovoloval rozměr místnosti. Sliwa mlčel. "Myslíš, že děláš objevy? Že mi to nevíme?"

"Víte? A co?"

Vahvatil usedl na lůžko. Podepřel si hlavu rukama a zahleděl se do bodu na podlaze.

"Poslouchejte, to je přece jasné barbarství. Hrabeme se jim v truhlách, protože jim před pohřbením nevybili všechny zlaté zuby a nestáhli prsteny z prstů. Vpadli jsme na hřbitov, kde má být ticho, kde mají šumět břízy, kde je třeba se zamyslet a pomodlit - a my s řevem, vesele, vaky v rukou, nakopat si příležitostně trochu štěrku a zahrát si s dynamitem." Přestal; zdálo se mu, že rozřízl jako vřed něco, co narostlo a domáhalo se rozseknutí, a přes napjatou atmosféru přece ulehčuje - jim i sobě. "Bez zveličování: chci říct, že jsme je zneuctili. Vzbudili jsme jejich hněv. Našim chováním v místě, které je - musí být pro ně svaté, jsme způsobili..."

"A proto se nám zlí duchové, které jsme vzbudili, budou mstít!" Beno Vahvatil začal znovu přecházet: tři kroky ke stěně a tři nazpět.

"Urazili jsme Zlé Mzimu a máme se teď jen dívat, jak se nám katastrofa valí na hlavy? Přestaň hysterizovat, sakra! Tak co, máme zanést naše kočky a ten tvůj, jak se mu říká..."

"Tlatocetl," napověděl Yonyer; zamrazilo ho. Nastal rychlý soumrak a v kabině se ochladilo.

"Máme je roznést na stará místa, uložit pod poklopy, pozalepovat supercementem a vycouvat s litanií na ústech. Ach,nehněvejte se, vážení,mi né úmyslně!"

Yonyer pomalu vstal a odložil dávno vychladlý hrnek.

"Jsme v tom až po krk," řekl. "Není už návratu. Už bylo rozhodnuto. Neodvolatelně." Stanul před Vahvatilem, vypjatý, a podíval se mu přímo do očí. "Jemu," ukázal palcem mahoru,"také chcete provést ten cirkus se zbraní?"

IV. Bývaly takové dny, kdy se Buchse nemohl vyrovnat s okolím. Budil se náhle uprostřed noci s chmurným přesvědčením, že si nic nepamatuje - ani kde je, ani jak se tu ocitl. Zahleděl se do stěny nad lůžkem- jistý, že ji vidí poprvé v životě. Čísi roztřesené ruce vydrápaly hluboko do laminátu, až ke kovu, hrubé rýhy - šest nebo sedm- jakoby těmi zářezy někdo zkoušel zaznamenávat dny. Postel ještě pokrývaly

pláty laku; Buchse nechápavě zíral na ty rýhy, jistý si jen jedním, tentokrát ještě unikl. Podařilo se mu vyváznout. Visela nad ním ohromná tlapa se sedmi drápy, která se už chystala k úderu - v poslední chvíli jí v tom něco zabránilo. Stopa nastěrě byla zároveň znamením záchrany.

Vyšel na chodbu, nic nepoznával. Ve vzduchu visela mlha, a vlastně záře, kladoucí se zlatými pásy natemnější pozadí. Málo potkával lidi a když už - vyhýbali se sobě navzájem. Nedovedl by vysvětlit proč. Bál se jich - nebo se báli oni jeho. Kde se vzali na tom pustém místě? Vracel se do kabiny, převracel zákoutí při hledání jídla, nacházel však jedině hrst listů vyplněných roztřeseným písmem. Převracel je před očima; nic pro něj neznamenaly.

Před novým zalehnutím do postele měl záblesk geniality. Cítil, že musí za každou cenu udělat další rýhu vedle těch ostatních, že mimo ten prokletý imperatív už nic nemá cenu. Jako na zavolanou nacházel rydlo, blýskající se chromem, upuštěné prozřetelně vedle lůžka. Bral je pevnou dlaní a hned, jak vyryl zářez, pocítil podivnou úlevu. Zmatek v hlavě ustupoval klidu, uspokojení, ukojení. Usínal téměř šťastný.

Vědomí se Buchsemu vrátilo natrvalo když bylo zářezů právě deset. Podle kalendáře uplynuly od posledního zapamatovaného data tři dny; od opuštění Miradora - deset. Co se s ním dělo? Proč se k němu nikdo nepodíval, nezajímal se o jeho osud? Minulost - tu nejbližší - si pamatoval jako stálý boj s šílenstvím, které zatemňovalo mysl. Válčil s alkoholem nebo narkotikem, které bralo paměť a deformovalo svět - ale vyhrál.

Vlastní podobizna v zrcadle vypadala jako portrét úplně cizího člověka: díval se na něj zčernalý obličej s propadlými tvářemi a lesknoucími se očima. Když se holil, světlo zablesklo a zhaslo. Bylo, zdá se, více žlutavé než obvykle - zamyslel se. Vypadly agregáty? Odložil strojek a vykoukl na chodbu. Temno. Neměl ponětí co v takové situaci dělat, ale než se stačil pro cokoliv rozhodnout, lampy se znovu rozzářily.

V jídelně se Dobrowolski o něčem přel s Mezeim. Příchodu doktora si ani nevšimli. Nalil si kávu, na talíř položil trochu syntetického chleba, sýr, máslo, pár plátků uzeniny. Ty jsou již z Miradora, uvažoval roztržitě. Usedl a začal rozmazávat máslo na krajíc.

"A, to jste vy, doktore," řekl úplně přirozeně Dobrowolski, jakoby Buchse odešel jen na chvíli. "Dobře, že vás vidím." Buchse jedl a neozýval se. Diskuse o navigaci ho zajímaly stejně jako snih na Marsu; nikdy se jich nezúčastnoval.

"Souhlasím, sráží nás to z kursu," vyštěkl hněvivě Dobrowolski směrem k Mezeimu a vlastně před sebe. "Něco nás neustále sráží z kursu, že?"

"V tom to není," přerušil ho útočně Mezei. "Do této doby registrátor zaznamenal deset impulsů, které by - bez zásahu automatického systému - daly zajímavou výslednou křivku."

"Kolik impulsů?" zeptal se Buchse.

"Deset. Něco se vám nezdá?"

"Ne, v pořádku. Jen se ptám."

"Ta křivka vypadá takto," Mezei ukazoval Buchsemu archy papíru, které vytáhl neznámo odkud. Dobrowolski demonstrativně odvrátil hlavu a zahleděl se do protějšího koutu jídelny. Zjevně si výkresy prohlédl již dříve. Buchse snaživě přeletl zrakem barevnou změť a, i když vůbec nic nechápal z Mezeiho výkladu, pokyvoval významně hlavou. Jídlo bylo chutné. Je už určitě z Miranda, usoudil.

"Nanesl jsem hypotetické odchylky na naši dráhu," vysvětloval Mezei, "za předpokladu, že by jednotlivé impulsy nenarazily na protiakce z naší strany. Tak by vypadala situace po pěti počátečních impulsech," vytáhl jakýsi arch. "A tak po deset," znovu zašustil svitky, až s triumfem rozprostřel ten správný. "Jen se podívejte, doktore!

Tu máte jako na dlani všechno vykreslené. Orbita Miradora se protíná s drahou lodi. Úkolem impulsu bylo přinutit "Ritornella" k návratu na Miradora!"

"Zajímavá hypotéza," ocenil Buchse.

"A nic víc. Nadřel jste se, kolego Mezei, ale ve skutečnosti z toho nic neplyne. Neurazte se, prosím, ale zdá se mi, že podle předem přijaté teze jste upravil fakta," hřměl hádavě Dobrowolski. "Náš mladý kolega," mrkl na Buchse,"se od jisté doby snaží dostat na mé místo. Takový cíl si prosím vytyčil. Neustále k němu míří a všechny dostupné prostředky považuje za dovolené. Ne, doktore, neodsuzujte ho prosím, je to taková naše společná zábava. Hra a zábava zároveň. Mě se vyplatí přít se s kolegou Mezeim - díky němu se udržuji v jakés takés intelektuální kondici. Rozumíte, doktore, kolega Mezei jak ta štika nedovoluje mě, tlustému kaprovi, příliš obrůstat sádlem!" rachotivě se smál a bušil mohutnými pěstmi do stolu. Mezei pomalu srolloval své listy a zánadně se usmíval.

"Půjdou už," řekl Buchse,"nemocní čekají."

"A kdo je vlastně nemocný?" zajímal se Mezei. Buchse přešel jeho otázku mlčením.

V Yonyerově kabině panovalo pološero. Samotný Yonyer ležel na pohovce, s hlavou vysoko podloženou poduškou a rukama volně položenýma podél těla. Na pozadí postele vypodobla jeho tvář se zavřenýma očima jako světlejší skvrna. Musel vycítat přítomnost lékaře, poněvadž se pohl a těžce zašeptal několik slov.

"Jsem tu, jsem tu." ujišťoval Buchse a naklonil se nad něho. Vzal ruku nemocného, horkou a vysušenou. "Hned se vám budu věnovat." Odpověděla mu krátká křeč - ani kašel, ani smích.

"Jak je ten život nespravedlivý," promluvil Yonyer tak tiše, že doktor až zadržoval dech. "Všichni se uzdravili, jen já..."

"To není pravda," odporoval živě Buchse, "já jsem měl taky v poslední době potíže. Teprve dnes jsem na nohou."

"A kdo ke mě v těch posledních dnech chodil?" rozzlobil se Yonyer. Mávl rukou, která mu těžce padla podél boku. "To není důležité. Nic už nemá cenu. To je konec, doktore. Neodporujte, prosím vás. Ušetřete mě těch vašich sladkých lží aspoň teď, minutu před odchodem k Bohu. Cítím už dech smrti."

Znovu se kašlavě rozechechtal smíchem, ze kterého běhal Buchsemu mráz po zádech. Doktorem podané léky přijal s výrazem ostentativní nechuti; pití vody z podané sklenky mu dělalo viditelné potíže.

"Marná snaha," řekl, "nicméně vám děkuji. Oni, tam," Buchse pochopil, že mluví o Miradoru," na nás připravili past. Unikli bychom jí - kdybychom bylo alespoň trochu lepší. Oni jsou moudří, tak. Připravili past na zlá, chtivá zvířata - a chytili nás. To není náhoda. Ne náhoda"- opakoval.

"A jen tak mezi námi, doktore," začal s neočekávanou energií," stále uvažuji, jestli jsme se ukázali vyjímečnými kreaturami, nebo by se taky jiná posádka zachovala stejně? A víte k jakému závěru jsem dospěl? Lidé jsou zlí jako rasa. Zlo je jejich imanentní vlastností, je v nich zakódováno - jako barva očí nebo sklon k tloustnutí. Jistě, najde se tu a tam pár svatých, ale to nemění obraz celku. Teď se na to podívejte očima majitele pastviny, na jehož pozemek se vkradli vyjímečně zlostní kojoti. Takoví, kteří zabíjejí a ničí víc než potřebují k tomu, aby přežili. Co uděláte? Pravděpodobně se vrátíte do domu pro pušku." Přerušil, aby se zhluboka nadechl. "Tak, vážený doktore. Ať se vám to líbí nebo ne, dříve nebo později budeme vymazáni."

"Díváte se na to příliš černě..." protestoval nesměle doktor Buchse.

"Vymazání!" Yonyer přejel otevřenou dlaní po posteli, jakoby něco stíral. "Jsme mouchy, které roznáší kousky zla po celém vesmíru. Kam se jenom dá. Co za odporný druh! Ale je mojí vinou, že jsem se

narodil jako moucha?" Padl na polštář, dýchal rychle jako po běhu. "Z mého pohledu je těžké uznat existující pořádek za spravedlivý. Uvěříte mi, že tam,mezi těmi prokletými mlhami, v těch trochu hlubších sklepech, jsem byl jediný, kdo měl pochybnosti? A to je odměna: jiní se těší zdravím, zpívají písničky, spřádají plána a já ležím tady. Musí to tak být?"

"Mýlíte se," řekl ostře Buchse. "Z osmi lidí se jen dva cítí jakž takž. A i ti si nejsou jisti, že potíže ustoupily natrvalo.

"Ale mě utěšujete, doktore! Myslíte si snad, že se mi uleví jen tím pomyšlením, že s ostatními je taky zle!" vypravil nesouhlasně. "Takový Mezei. Určitě je zdravý jako rybička."

"Dnes jsem ho viděl," zabručel Buchse. "Popravdě řečeno jsem ho neměl čas prohlédnout..."

"Přece Mezei stojí tam," Yonyer ukazoval na temný kout kabiny. "Taky čeká...Že to je Mezei? Dívejte se, jak se mu směje držka. A ten vzadu - není to náhodou Vahvatil? Už tu krouží, hlídají..."

Buchse čekal, až vidiny pominou. Léky už by měly začít působit. Skutečně, Yonyer upadl do krátkého, přerušovaného spánku. Buchse si přistavil křeslo k hlavě nemocného a usedl.

O hodinu později obnovil Yonyer své monology. Hasl před očima. Buchse mu aplikoval trochu povzbuzujících prostředků a připojil elektrodu. Díval se, jak přes obrazovku přebíhá bílá hvězdička pulsu.

"Nejlépe nemít žádné pochybnosti. O lat bez přemýšlení co rozkáží. Možná, že v každém, kdo dorostl k pochybám, se objevuje zárodek kvalitativně jiného člověka? Kdo chápe, a přinejmenším zná své chyby, vidí jejich síť rozprostřenou nad sebou, ten už ve skutečnosti dozrál, aby je zpřetrhal - a proto je ho třeba trestat podle nových přísnějších kritérií. Je to nový lepší člověk - co na tom, že ještě slabý jak nemluvně? On už žije a tamti - mrtvé kameny... Doktore, jste tu ještě? Nikdy jsem nevěřil v Boha... tak pevně jak by bylo třeba. Něco jsem tam cítil, ale nedovolil jsem citům aby mě ovládly. Vysvětloval jsem si to takto: když byl člověk stvořen k obrazu a podobě Boha, tak tvůrce musí být předlohou všech našich slabostí. A jestliže jsme zlí - my, jeho dílo, do jisté míry zlý, neduživý musí být on sám. A tak to není Bůh... Nějaké individuum, ale ne Bůh. Odkud jsme se vzali, doktore? Či jsme zplozenci?"

"Možná bylo třeba přese všechno věřit?" napověděl nejistě Buchse.

"Jako Job?" zeptal se Yonyer slabým hlasem. "Možná. Ale zůstalo mi příliš málo času abych to zkusil. Příliš málo času," opakoval a jakoby se zamyslel. "Vůbec už nemám..." další pokračování si Buchse spíše domyslel než uslyšel. Yonyer prudce odvrátil hlavu na podušce, jakoby měl dost pohledu na doktora, a zahleděný ve stíny na stěně znehybněl.

Buchse se prudce pohnul v křesle, ale okamžitě si uvědomil zbytečnost jakýchkoliv gest. Svítící bod na obrazovce se přestal pohybovat a zářil v šeru jako jasná hvězda.

"Mám k vám už jen jednu prosbu," řekl Yonyer. Stál u lůžka zemřelého, vis - a - vis lékaře. "Nedotýkejte se tlatocetla. Rozumíte? Za žádných okolností se nesmíte dotknout tlatocetla."

Buchse si hluboce vzdychl a zatlačil mrtvému oči. Cítil něco jako rozčarování, stud, a přece úlevu. Nějakou chvíli vstřebával tu komplikovanou směs pocitů, pak zvedl hlavu a rozhlédl se po kabině.

"Nesmíte se dotýkat tlatocetla," opakoval Yonyer.

V zářivém světle vypadal mrtvý jako vosková figurína. Teprve teď Buchse zpozoroval, jak moc se jeho pacient změnil od okamžiku vkročení do ordinace "Ritornella". Tlatocetla našel vlastně bez námahy-ležel u jeho nohou. Yonyer ho musel upustit pod pohovku v okamžiku zvlášť velkého úbytku sil. Předmět byl na svůj objem těžký - a studený jako kámen. Jeho povrch zdobily divné znaky. Bezpochyby to však byla stejná hračka, kterou Buchse uviděl v rukou Yonyera v době krátkého videospojení. Ovinul tlatocetla nalezeným kouskem folie, přešel ke skříňce a vyndal zpoza vitríny dvě nevelké figurky neznámých mu zvířátek. Originální, pomyslel si a vsunul je do kapsy. Z Miradoru. Když vycházel, ztlumil světlo na předchozí úroveň.

Yonyer mlčky přihlížel počínáním lékaře, a když Buchse mizel za dveřmi, podíval se beze stopy citu na chladnoucí mrtvolu v posteli a zvolna se vznesl nahoru. Putoval od kabiny ke kabině, toužil se rozloučit se všemi popořádku. Mezei s Dobrovolskim stále seděli v jídelně. Archy papíru ležely pohozené po podlaze, na stole kouřily talíře s bujonem. Vahvatil spal a Yonyer se mu na chvíli ukázal ve snu. Doktor Buchse už stihl ukrýt tlatocetla a teď přemýšlel, kam dát obě kočky. Vypadaly spokojeně.

"Za žádných okolností..." začal Yonyer, ale vzpomněl si, že užto říkal.

Sliwa ležel na lůžku a bylo mu moc zle.

"Nebojte se smrti," utěšoval ho Yonyer, ale Sliwa si ho vůbec nevšímal.

Konečně Yonyer zakončil serii návštěv na rozloučenou. A teď Země, pomyslel si chladně. Před opuštěním lodě si ještě všiml doktora, který seděl ve své kabině.

Buchseho myšlenky se neustále točily kolem posledních událostí. Provést pitvu? Opakovat analýzu? Nevěděl pro co se má rozhodnout. Během těch několika minut se Yonyer pro něho stal nekonečně vzdáleným a cizím. Byl člověk - není člověk. Smůla. S nechutí myslel na svoje spojení s tou věcí.

Těžce se zvedl a vytáhl z dolní skříňky tlatocetla zabaleného do folie. Vybaloval jej beze spěchu, šustil kousky folie, které - když se staly zbytečnými - schodil prostě na podlahu po druhé straně stolu. Útržky dosedaly na pohovku, vyrovnávaly se s tichým praskáním, jakoby po nich přeskakovaly elektrické náboje.

Doktor ještě otočil aparát video tak, aby v případě připojení nějakého vetřelce kamera ukazovala jen pustý kout pokoje. Dveře se blokovaly samočinně. Potřeboval několik jednoduchých pohybů pro zabavení rukou a uklidnění mysli, ale nic nemohl vymyslet.

Usedl a začal si prohlížet předmět. Podle pozemských měřítek neoplýval krásou, ale přece jeho tvar, vzájemné uspořádání jednotlivých ploch a hran způsobovalo, že svým způsobem fascinoval. Zdál se vykutý z taveného materiálu nebo odlévaný v ideální formě - ale případné práce s tím spojené nezanechaly žádné stopy po nářadí. Přímo se chtělo dotknout jeho povrchu zdobeného divnými vzory, vzít ho do rukou - když si Buchse uvědomil tyto touhy, s údivem postřehl v tlatocetlu estetiku jakoby vyššího řádu, která při prvním pohledu unikala, ale později byla nesnesitelná a dráždící,

Pocítil chlad hned, jak vzal tlatocetla do ruky, Při bližším pohledu jeho geometrie ztrácela hodně ze své dokonalosti a harmonie. Najednou se Buchsemu zdálo, že rozložení hran a ploch je možno spravit a zároveň poloha tlatocetla v dlaních přímo provokovala k reakci. Byl jako živé stvoření, které nepozorovaně vykoná serii drobných pohybů a v přestávkách předstírá dokonalou ztuhlost. Buchse se nemohl zbavit pocitu, že se mu tlatocetl vymkne z prstů, jestli ho nepřidrží.

Povrch tlatocetla ztratil mechanický chlad, v dotyku taky více připomínal semiš nebo srst. Je to možné, aby se fyzikální vlastnosti mohly změnit v tak krátkém čase? Zrak odporoval dotyku, vzory

nepravidelného tvaru připomínaly na mysl staré knihy vázané ve vydělané kůži. Zdánlivě chaotické, při důkladné prohlídce ztrácely charakter zamotané spleteniny, ale pravidelnost skrytá v jejich rozložení se nedala jednoduše zformulovat, jako v případě papilárních linií, pomyslel si Buchse. Pocit nejistoty byl vystřídán narůstající euforií, doktor si náhle připadal značně bystřejším a odvážnějším člověkem. Nemám co ztratit, říkal si v době, kdy jeho prsty bloudily kolem tlatocetla. Byl si téměř jistý, že musí opravit sestavu geometrických vlastností předmětu, že to nakonec udělá a udělá to správně.

A sotva uvěřil v tu možnost, jeho prsty obohacené získanou manuální dovedností udělaly rozhodný pohyb. Zaskočený - měl jim přece rozkazovat - divil se dětinské radosti, která ho zachvátila. Stav uspokojení trval krátce a pak ustoupil trýznivému nepohodlí - a už se stalo jasným, že finále hry nastoupí teprve po celé sekvenci pohybů. Prsty teď obíhaly předmět s vášní téměř erotickou a čas od času, jako kdyby toužily Buchse překvapit, prováděly další pohyb. Z tupých konců předmětu vystupoval silný proud, vnikal do jeho dlaně, ramen a plecí, dosáhl do hlavy a obklopil organismus doktora jakoby prstenem. Doktor si byl jistý, že nic podobného dosud nepoznal a na chví i se mu v hlavě mihla myšlenka, jestli to bylo dáno prožít jakékoliv živé bytosti. Proud houstl, přibýral na síle, přátelsky ho objímal. Dosahoval už vršku hlavy a v mozku Buchse se rozlévalo příjemné teplo. Čekal s přihlouplým úsměvem na další události, úplně ztratil kontrolu rukou, zahleděný do vlastního nitra, kde se rozvíjelo něco, co už od samého zrození hrozilo dominací, až vyrostlo. Buchse vsak všemu nechával volný průběh, více - toužil po tom v očekávání orgasmu, který by sekvenci uzavřel. Víčka mu padla na oči; vypadal jakoby ponořen v meditace. Jen pohyb rukou a zářící bledé světlo mezi nimi odporovaly tomuto pocitu.

Ale tak dobře se rozvíjející proces se začal najednou zpomalovat a potom se zastavil. Cizota, probouzející se uvnitř Buchse, zvětšila nebezpečí. Snažil se uklidnit její zvířecí nedůvěru, ale proud tepla ustupoval rychle po jeho ramenou. Zamrazilo ho. Předchozí pocity se mu zdály ohyzdné ve své prostotě, pohrdal sebou, že jim podlehl. Předmět v jeho prstech se stal studeným a těžkým, jako by byl vyrobený z ocele. A přece ještě před chvílí necítil jeho váhu.

Když se pramen tepla do posledního zbytku vsákl do tlatocetla, aby tam beze stopy zmizel, Buchse cítil hluboký žal. Tlatocetl ho odmrštil. Zavrhl ho. Opustil ho. Rozhodl, že se nehodí. Co teď, co teď, šeptal a kýval se apaticky v křesle. Lomcoval jím třes, ze zimy nebo vnitřní deprese. Bezmocné zoufalství zoufalství zaplavilo jeho mysl. Skoro se začal modlit: neodvrhuj mě, dej mi ještě šanci.

Zbytky odolnosti tály pod stále vzteklejšími nápory strasu. Člověče, tvé jméno je marnost...Jako lékař to už věděl dávno, ale pochopil to teprve v této chvíli. Prach jsi a v prach se... Až nadskočil, nabral s nadšením vzduch do plic. Rozhlédl se po kabině. Jeho mysl pracovala jasně a precizně. Jednou provždy skončit s tím nesmyslem. Usnout a více se neprobudit.

Odložil předmět a přesel ke skříňce s léky. Podlamovaly se mu nohy. Přejížděl prstem po etiketách s velkými, výraznými nápisy. Jen těžko si připomínal, co se za nimi skrývá. Nakonec si vybral. Víčko - jeden z těch zámků na ochranu dětí - kladl nečekaný odpor. Dal tak Buchsemu sekundu, nožná dvě, odkladu. Ve stejném okamžiku, kdy jej strhl, ozval se videofon.

"Slyším," řekl Buchse, aniž ještě věděl, kdo volá. Zlahvičkou v ruce vešel do zorného pole kamery. Z obrazovky na něj hleděl Vahvatil.

"Něco se stalo, doktore?" řekl s přehnaným zájmem. "Nevypadáte zdravě. Možná..."

"Kratce, o co jde," zabručel Buchse. Chtěl byt tvrdý, ale z jeho úst se vydral jen slabý sten.

"Nejste v ordinačních hodinách ve své ordinaci," oznámil Vahvatil.

"Trestuhodná záležitost. Zvláště když okole je samý pacient."

"Tak?" Buchse odložil lahvičku a snažil se posbírat myšlenky. "Připusťme," moc nechápal, jak se to dotýká jeho osoby. "A kdo je nemocen?"

"Nějaký Yonyer. Říká vám něco to jméno? Tak nemocný, že je právě mrtvolou. Jsem zvědav, co na to řekne Dobrowolski."

"Yonyer nežije a vyjadřujte se o něm s úctou, prosím," řekl škrobeně Buchse. Aniž domyslel důsledek, přestavil kameru do předchozí polohy. "Nepomůže mu ani umělé dýchání. Kdo ještě?"

"My jsme nemocní, já a Mezei. Strachem," vycenil zuby Vahvatil. "Po pravdě řečeno, jde nám o vázičku na vašem stole."

Doktor se podíval v tu stranu a hrůza mu sevřela útroby. Očima našel lahvičku.

"Přijmete dva pacienty, kteří zaplatí za radu pokorou a vděčným srdcem?' Kývle jen hlavou. Potřebuje pár sekund, nejvýše půl minuty. Potom sem mohou vtrhnout.

"Tak tedy odblokujte vchod."

Přešel mechanicky ke dveřím, i když si byl dokonale vědom zbytečnosti toho gesta. Bojoval s časem, ne s nimi. Pouze o čas.

"Už," řekl. Dveře odskočily, rozražené rozhodným kopnutím. Vtrhl jimi Mezeu, přisál se jak pijavice k doktorovi a zavrtal mu do šije hlaveň pistole.

"Myslel sis, že nás převezeš, darebáku! Tak sebou hejbni"nevěděl, co ještě dodat. Zaskočila ho neexistence jakéhokoliv odporu a pohled na tlatocetla, tak jenom dokončil:"Ručičky nahoru!"

Buchse se nonuře rozesmál. Pomalým pohybem odsunul hlaveň a usedl. Zároveň si všiml, že obrazovka videofonu zhasla.

Pár okamžiků čekali na příchod Vahvatila. Doktor se usmál, když ho uviděl a pomalu, pečlivě začal sypat žlutavý prášek z lahvičky na dlaň.

"Zabijte mě," mumlal, "jak je libo. A rychle, pokud možno. Bez modliteb."

Vahvatil mu jediným pohybem flakon vyrazil. Prášek padal v podobě zlatého prášku na divan. Ú krok odstoupil.

"Kdo tu mluví o zabíjení, doktore?" snažil se dodat hlasu žoviální ton. "Dost těch mrtvol, pro dnešek stačí. Přišli jsme za vámi s malo nabídkou."

Mezei dovřel dveře a úplně sklonil hlaveň.

"Tlatocetl, který jste sem... hm, přinesl, byl jen z poloviny majetkem našeho zemřelého kolegy. Nabízíme vám čestne převzetí jeho podílu. Do doby prodeje zůstane zboží ve vašem opatrování. Víte, máme toho trochu..." mávl s grácií rukou,"nadbytek. Souhlasíte?"

Buchse mechanicky pokyvoval.

"Jestliže neodmítnete, podepište prosím tento dokument. Kopie přirozeně pro vás."

Beze slova splnil jejich přání. Zaskočení takovým obratem událostí se útočníci bez dalších komentářů vytratili. Buchse hleděl na podlahu a litoval zničené lahvičky a prášku, ale pro novou nevstal. "Chtěli mě zabít," rozvažoval lenivě. "Ale já, kdybych se posbíral, dokázal bych je přece zlikvidoval bez problému. Třeba pod záminkou ošetření. Tablety, ampule, jehla..."

Otřásl se. Jaké ho to napadají myšlenky. Zvedl z podlahy arch tenké folie a přehodil jej přes předmět.

/dokončení v příštím čísle/

z měsíčníku Fantastyka 7/22/ červenec 1984, přeložil

Vladimír Wagner

Václav

K L I M E S

V Ý H L E D Y A A U T O Ř I současné "science-fiction"

/tzv. "západní" větve -
pokračování z minulého čísla/

V Lovecraftovi tušíme a nalézáme mnoho poeovského, a proto snad - podle některých - není docela na místě, uvádět ho mezi spisovateli sci-fi. Podobně jako u pozdějšího Bradburyho jde spíše o spisovatele fantastické literatury, kde stránka vědecká /science/ téměř odpadá nebo je odsunuta na vedlejší kolej. Svědčí o tom další Lovecraftovy povídky KRYSY VE ZDECH nebo STÍN Z PROSTORU ČASU. V této poslední píše Lovecraft o tajemných pradávných obyvatelích země, kteří se na čas usídlují v tělech dnešních lidí. Duše těchto lidí pak bloudí někde v prehistorii, která však nemusí být zasunuta v čase, ale v prostoru.

Pokud jde o H.G.W e l l s e, dalo by se o něm psát příliš mnoho a kromě toho jeho dílo je - jako u Čapka - příliš obsáhlé a sci-fi pak jen jeho částí.

Moderní "západní" sci-fi má už docela nové autory a nová díla. Čtenáři a milovníci utopických románů jsou dnes daleko náročnější a žádají závažnější tematiku. Nestačí už technické efekty nebo sebechytřejší výklady teorií, mezi kterými by se pohybovaly papírové figurky hrdinů. V současné době je sci-fi tohoto typu odsouzena do propadliště /nebo na dožití - u nás/: Zkrátka a dobře, aby sci-fi "chytil", musí se v něm vědecké rekvizity stát nanejvýš "vehiklem pro myšlenku": Myšlenku, která musí nalézt své ztvárnění v plasticky prokreslených a živých lidech.

Patrick M o o r e, autorita na sci-fi, dělí tento žánr na dva druhy - na díla, která nedbají vědecké přesnosti a kladou důraz na myšlenkovou nosnost, a na díla, která se naopak co nejvíce drží vědeckých poznatků současnosti. Jako příklad prvního typu by mohl sloužit Wells, příkladem druhého typu je Verne.

Podle jiného dělení můžeme rozlišit současnou sci-fi na čtyři, respektive pět kategorií: 1. normální "kovbojky" přeložené do meziplanetárního prostoru, nebo na jiné planety - dnes už řídký typ; 2. sci-fi pro mládež; 3. sci-fi technického rázu, kde se to hemží technickou terminologií /Tento typ se bohužel značně rozšířil v jiných oblastech než v anglosaské a zavinil značný či snad i dokonalý úpadek tohoto žánru/; 4. jinotajná sci-fi; 5. humoristické sci-fi.

Přesnější dělení by si mělo více všímat nikoli tak stylu, ve kterém jsou jednotlivá díla sci-fi psána, jako spíše jejich náplně,

myšlenky, námětu. V tom případě by se nám sci-fi rozpadla na šest kategorií - podle obsahu - asi takto: 1. Na prvním místě stojí sci-fi zabývající se převážně b i o l o g i c k ý m i problémy / mutace, umělí dvojníci apod./ - 2. Další skupina jsou sci-fi s k o s m i c k ý m i objevy nových světů, cestami v kosmu a invazemi cizích bytostí z jiných planet. - 3. Do skupiny v i z i o n á ř s k ý c h nebo u t o p i c k ý c h sci-fi bychom zařadili takové dílo, jež se zabývají problematikou budoucnosti člověka nebo lidstva jako celku. Vesmírné lety nebo dobrodružství na cizích planetách jsou spíše rekvizity, kdežto hlavní otázka zní - co bude s člověkem? Velmi část této literatury se zabývá noční můrou jaderné války a věští lidstvu více nebo méně děsivý "ragnarök" - soumrak bohů všeho druhu. Díla této skupiny téměř všechna patří k umělecky nejpůsobivějším zážitkům z této oblasti. Vyznívají jednoznačně jako ostrý protest proti nesmyslnosti atomového vyzbrojování. Snad nejsilnější dílo této skupiny je román NA POBŘEŽÍ od australského spisovatele Nevilla S h u t a. Tento román byl zfilmován a líčí střízlivými a suchými slovy umírání lidstva po jaderné válce, v níž vybuchlo na zemi 5000 vodíkových pum. Pomalá, třicetikilometrovou rychlostí se šířící vlna radioaktivního prachu postupuje ze severní polokoule na jižní a hltá válkou ušetřená města - jedno za druhým. Vláda se v tomto případě zachovala rozumně - vydala rychle a bezbolestně působící jed, který zachrání ty, kdož jej požijí, od mučivé smrti po nemoci z ozáření. Poslední části této knihy patří k nejotřesnějším pasážím z celé současné literatury, nejenom ze sci-fi. Podobný román - OHNIVÝ OŘ - napsala manželka francouzského básníka a spisovatele L. Aragona, i u nás dobře známá Elsa T r i o l e t o v á . - 4.Skupina zahrnuje díla, která se zabývají cestami v č a s e a p r o s t o r u . I když z hlediska čistě odborného jde o nesmyslnou interpretaci Einsteinovy teorie relativity, s neměla by tedy patřit do oboru sci-fi, přece na tomto podkladě vznikl celý soubor znamenitých děl. Ať už tu citujeme KONEC VĚČNOSTI Isaaca A s i m o v a, kde Hlídky Věčnosti tvoří jakousi patrolu, která bdí nad tím, aby se historie lidstva vyvíjela v řádném a logickém sledu, nebo jiné, méně závažné díla, kde supermani pronásledují časoprostorové gangstery až do jejich doupat v jiném čase a prostoru, všude proniká síla této myšlenky, která se zrodila z věčně zvídavé a toužící lidské mysli. -5. Do jiné kategorie patří díla o r o b o t e c h - humanoidních strojích, které se buď vymknou svému stvořiteli a pánu - člověku, nebo mu naopak pomáhají. Námětkou se zmíníme o výtečné povídce A. B e s t e r a MILOVANÝ FAHRENHEIT, kde robot při určité teplotě začíná páchat zločiny, nebo o Asimovově povídce ŠARVÁTKA, kde se veškeré stroje vzbouří proti člověku. V

některých groteskně zabarvených povídkách se dokonce roboti po jaderné válce zařizují na Zemi přesně podle staré babylonskohebrejské legendy o stvoření světa se všemi proprietami - rájem , hadem a Adamem a Evou v kovových obalech.

Výraz "robot" má na svědomí náš Karel Čapek, který jej zavedl do světové literatury svým R.U.R - 6.Závěrečná skupina předpokládá dalekosáhlé možnosti lidského mozku a pohybuje se na okraji mezi magií a vědou. Bohatě využívá takzvaných para-jevů, ať už je to ESP /"extraspensory perception" - mimismyslové vnímání/, nebo tzv. "telekinesy" /pohyb těles mimo prostor a čas/ aj. Zde už jde o hraniční útvar mezi čistou sci-fi a tzv. horror- nebo mystery-story/ hrůznými a strašidelnými povídkami/. Ač po stránce věcné si nekladou obvykle vysoké nároky, jsou tyto útvary pojetím, zpracováním a rafinovanou technikou přístupu zcela svérázným a pitoreskním druhem literatury. Významným představitelem právě tohoto typu literatury je dobrý, ale trochu protekcionářsky u nás přechvalovaný Ray B r a d b u r y.

Za poslední desetiletí vyrostla s rozmachem sci-fi skupina slavných jmen, která nejen nezůstávají za Bradburym, ale někdy ho i předčí. Ano, směle můžeme říci, že jsou to spisovatelé takového kalibru, že se vyrovnají nejlepším spisovatelům ostatní světové literatury. A co na nich je typické? Ti lidé dovedou psát. Nehledě k tomu, je-li jejich dílo vyšší nebo nižší úrovně, je téměř bez výjimky napsáno s dokonalou znalostí spisovatelského řemesla. Že se to pak odráží ve čtenářově vkusu, není jistě třeba zdůrazňovat.

Na druhé straně ovšem se ladění sci-fi mění - z téměř bezbarvé hrůzy a soumračného přítmí hlubokého pesimismu k optimističtějšímu pohledu na svět, ze suverénních supermanů se stávají zasnění a poetičtí poutníci po mezihvězdných cestách, kteří "se zamýšlejí" - někdy až přehluboce - nad smyslem života a civilizace.

/pokračování/

POZOROVATEL

Existovalo. Ale co to bylo - probuzení ze sna, první okamžiky po objevení se na světě, anebo ho možná pouze zapnuli. Neznalo ani jiný čas, ani jiný svět.

Sama od sebe přišla slova. Vynořovala se odnikud, symboly úplně neznámé, probouzela se, vznikala, nebo se zapojovala tak jako ono samo.

Okolní svět byl červenožlutý. Červené země a žluté obloha. Nad červenou zemí na žluté obloze byla oslepující záře. Po zemi zurčel proud vody.

O minutu později již vědělo mnohem víc, lépe chápalo. Vědělo, že záře ve výšce je slunce a zurčící proud vody se nazývá potůček. V potůčku netekla voda, ale kapalina, která se stejně jako voda v jeho představách skládala z několika prvků. Z červené země se vzhůru vypínaly zelené lodyhy rostlin, obsypané purpurovými bobulemi.

Už mělo dostatek slov a symbolů k označení pojmů život, kapalina, země, nebe, červený, žlutý, purpurový, zelený, slunce, jasný, voda. S každou minutou bylo slov, symbolů a označení stále více. Navíc mohlo pozorovat, přestože se slovo pozorovat příliš nehodí - nemělo ani oči, ani nohy, ani ruce, ani tělo.

Nebylo ani očí, ani těla. Nevědělo jakou zaujímé polohu - zdali stojí, leží nebo sedí. Aniž by otočilo hlavu - kterou nemělo, mohlo se dívat libovolným směrem. Ale jakkoli je to divné, vědělo, že zaujímá přesnou polohu vzhledem ke krajině.

Podívalo se nahoru, přímo na oslepující slunce. Zářící disk ho neoslepil, vždyt oči, tu křehkou organickou konstrukci, kterou může porušit sluneční svit, nemělo.

Vědělo - hvězda typu B8 o hmotnosti více než pěti Sluncí, vzdálenost od planety 3,75 astronomických jednotek.

Slunce s velkým písmenem? Astronomické jednotky? Pětkrát? 3,75? Planeta? Kdysi v minulosti - v jaké minulosti, kde, kdy? - bylo seznámeno s těmito termíny. S tím ,že Slunce se píše s velkým písmenem, že voda teče v potůčku, představpvalo si tělo a oči. Je možné, že je znalo? Byla u něj kdysi minulost, kdy je znalo? Ale možné, že jsou to jen termíny, které jsou do něho vloženy pro použití v případě potřeby, nástroj - ještě jeden nový termín - na poznání tohoto světa, kde se ocitlo? Poznání, ale s jakým cílem? Pro sebe? Hloupost, neboť jemu jsou tyto znalosti k ničemu, dokonce nemělo takovýto úmysl.

Vědělo vše, ale odkud? Jak vědělo, že toto slunce je hvězdou třídy B8 a co je to třída B8? Jak se dozvědělo vzdálenost ke slunci, jeho průměr a hmotu? Vizuálně? Jak vůbec vědělo, že je to hvězda, vždyť dříve hvězdy nevidělo.

A tehdy, po usilovném přemýšlení, došlo k závěru, že vidělo. Vidělo množství hvězd, jejich dlouhou řadu, táhnoucí se přes celou galaxii a zkoumalo každou z nich. Určovalo spektrální třídu, vzdálenost, průměr , složení, stáří a dobu života, které jim zbývá. O každé vědělo, zda jde o stálou nebo pulsující hvězdu, znalo jejich spektra a množství dalších parametrů, dovolující rozlišit jednu hvězdu od druhé. Červení obři, superobři, bílí trpaslíci a také jeden černý. A především vědělo, že téměř každou hvězdu doprovází planety, protože prakticky nepotkalo hvězdy bez planet.

Určitě nikdo nikdy neviděl tolik hvězd a nevěděl o nich více, než vidělo a znalo.

Ve jménu čeho? Snažilo se pochopit, za jakým účelem je studovalo, ale nijak se mu to nedařilo. Účel byl nezachytitelný, jestli vůbec existoval.

Přestalo zkoumat slunce a pohlédlo kolem, obsáhnouc jediným pohledem celé panorama. "Jako kdybych mělo množství očí kolem neexistující hlavy," pomyslelo si. "Zajímavé, proč mně tak láká myšlenka o hlavě a očích? Možná, že jsem je kdysi mělo? Ale možné, že myšlenka na ně je rudimentem. Primitivní vzpomínky, které vytrvale odmítají zmizet, neví se proč se zachovávají a projevují se při první příležitosti?"

Snažilo se dopídit důvodu. Najít a uchvátit myšlenku o paměti, vytáhnout ji, vzdorující, z nory. A nemohlo.

Soustředilo pozornost na povrch palnety. Nacházelo se / jestli je možné se tak vyjádřit/ na prudkém svahu, kolem se hromadily valouny černé horniny. Svah zakrýval jednu stranu, ale zato ostatní část povrchu, až k horizontu, před ním ležela jako na dlani.

Povrch byl rovný, pouze v dálce vystupoval kuželovitý kopec se zubatým vrcholem, jehož svahybyly zbrázděny roklinami, jako u starého kráteru.

Po této rovině teklo několik říček, v nichž tekoucí kapalina nebyla voda. K nebi se táhlo řídké rostlinstvo. Pouze na první pohled se zdálo, že rostliny, ověnčené purpurovými bobulemi, jsou jedinými na planetě. Prostě jich byla drtivá většina a měly velmi neobvyklý vzhled.

Půda připomínala hrubozrný písek. Natáhlo ruku, spíše ne ruku, vždyt ruce nemělo, ale ono tak myslelo. Natáhlo ruku, zabořilo prsty hluboko do země a už dostávala informace. Písek. Skoro čistý písek. Křemičitý, trochu železa, hliníku, stopy kyslíku , vodíku, vápníku a hořčíku. Prakticky nezásaditý. Sbíhala se k němu čísla, procenta, ale sotva je zaznamenávalo. Prostě stále přicházela.

Vzduch planety byl smrtící. Smrtící pro koho? Radiace, kterou vyzařovala na planetu hvězda B8 byla také smrtelná. A opět, pro koho?

"Co ale mám znát?" pomyslelo si. Ještě jedno slovo, dříve nepoužité. Já. Mně. Samo. Existenze. Osobnost. Celistvá osobnost, sama o sobě, ale ne součást jiné. Individuálnost.

"Co jsem?" zeptalo se samo sebe. "Kde jsem? Proč? Proč musím shromažďovat informace? Co je mi do půdy, radiace, atmosféry? Proč znám třídu hvězdy, svítící nahoře? Nemám tělo, na kterém by se to mohlo projevit. Podle všeho dokonce nemám ani tvar, pouze existuji. Netělesná individualita, nejasné já."

Hledělo na červenožlutou planetu a purpur květů, na chvíli ztuhlo, nic nepodniklo.

Zanedlouho se znovu dalo do práce. Ohmatávalo nakupení hroud a hledalo průchody mezi nimi, spouštělo se po svahu.

Vápenec. Masivní, tvrdý vápenec, usazený na mořském dnu před miliony let.

Na okamžik ztuhlo, pocitující nejasný nepokoj. Potom určilo jeho příčinu. Zkameněliny!

"Ale proč zkameněliny porušují můj klid?" zeptalo se samo sebe a náhle se se vzrušením, nebo čímsi velmi podobným vzrušení, dovtípilo. Zkameněliny napatřily rostlinám, dávným předkům těch purpurových květů, které rostly na současném povrchu, ale živočichům, formám dokonalejší struktury, které postoupily nejdál ve vývoji.

Život v kosmu je tak vzácný! Na některých palentách existovaly pouze jednoduché formy, které se nachézely na hranici mezi rostlinou a živočichem. Již rozvinutější než rostliny, ale ještě ne živočiši. "Mohlo jsem se dovtípit," myslelo si. "K ostražitosti mě měly přivést ty purpurové rostliny, vždyt jsou dostatečně organizovány, to už nejsou jednoduché formy." Nehledě na smrtonosnou atmosféru, radiaci, kapalinu, která není vodou, síly evoluce na této planetě nespaly.

Odebralo nevelkou zkameněliny, spíše chytinový krunýř, který stále ještě obsahoval něco, co připomínalo kostru. Měl hlavu, tělo, tlapy, dosti plochý ocas pro pohyb v té hrozné chemické kaši, kterou kdysi byl oceán. Měl i čelisti, aby mohl chytat a držet kořist, oči, možná že více očí než bylo nutné. Zůstaly zachovány zbytky žaludku,

zbytky nervů nebo alespoň kanálů, kterými vedly.

Myslelo na tu vzdálenou, mlhavou dobu, kdy on / On? Nejdříve bylo já. Ale nyní on. Dvě osoby, přesněji dvě podoby jedné osoby. Ne ono, ale já a on/ ležel rozlitý v tenké vrstvě na tvrdém vápenci a přemýšlel o zkamenělinách a o sobě. Zejména ho zajímala právě ta zkamenělina a ta vzdálená, mlhavá doba, kdy byla zkamenělina nalezena poprvé, kdy se vůbec poprvé dozvěděl o existenci zkamenělin. Vzpomněl si, jak ji našli a jak se jmenovala. Trilobit. Kdosi mu řekl, že je to trilobit, ale nemohl si vzpomenout kdo. To vše bylo příliš dávno a do té míry ztraceno v prostoru, že v paměti zůstala pouze zkamenělina, které se nazývá trilobit.

Ale vždyť pak byl jiný čas, jiný svět, ve kterém byl mlád! Tehdy, v prvé okamžiky po probuzení, věděl, že ho nazapnuli, nevyseděli a nerodili pokaždé znovu. Měl minulost. V minulých časech při procitnutí si zachovával osobnost. "Nejsem mlád," pomyslel si. "Jsem starožitnost. Bytost s minulostí."

Myšlenky na oči, tělo, ruce, nohy jsou možná vzpomínky na jiný čas nebo časy? Možná, že kdysi jsem skutečně měl hlavu, oči, tělo?"

Podle všeho se mýlil Snad je to pouze přízrak paměti, vytvořený nějakou náhodou, událostí nebo spojením toho a jiného, spojených s druhou bytostí. Možná, že tato paměť byla předána po chybě. Ne jeho, ale někoho jiného. Ale jestli se ukáže, že to je jeho vlastní paměť, tak co se s ním stalo, jak se změnil?

Na nějaký čas na to zapoměl pro vápenec a zkamenělinu. Uvolněně a klidně ležel rozložen v záhybech horniny. Doufal, že klid a uvolnění přinesou odpověď. Odpověď se objevila, ale částečná. Dráždila a mučila svojí neurčitostí. Byla ne jedna, ale množství planet, rozptýlené ve vzdálenostech nesčíslných světelných let.

"Jestli to tak je," přemýšlel," pak to musí mít nějaký smysl. Jinak proč je potřeba mrožství planet a informací o nich?" A to byla nová náhodná myšlenka: informace o planetách.

K čemu je potřeba infprmací? S jakým účelem je sbíral? Naprosto ne pro sebe, on je nepotřeboval je, nemohl je využít. Možná že je pouze sběrač, žnec, shromaždovatel a doručitel nasbíraných informací?

Ale když ne pro sebe, tak pro koho? Počkal, jestli nevznukne odpověď, až si paměť vezme svoje, ale pochopil, že dosáhl meze.

Pomalu se vrátil na svah kopce.

Hrudka půdy vedle něho se pohnula a pozorovatel najednou poznal, že to není hornina, ale živý tvor stejné barvy. Stvoření se pohybovalo rychle. Přemistovalo se krátkými, plynulými pohyby, jako stín, ale když se zastavilo, splývalo s půdou.

Pozorovatel věděl, že tvor zkoumá jeho, prohlíží ho a snažil se předpokládat, že může vidět. Možná, že tvor zpozoroval něco, co vládlo tou zvláštní a nedefinovatelnou vlastností, která se nazývá život. a pocítil přitomnost jiného tvora. "Možná že cítí silové pole?" pomyslel si. "Mohu být silovým polem? Rozumem, zbaveným údů a uzavřeným do silového pole?"

Nepohnul se, dovolujíc tvoru prohlédnout si ho. Plynule kroužil kolem, zdvihal při každém pohybu fontánky písku a nechával za sebou skypřenou brázdu. Přibližoval se.

Tu je! Držel ztuhlého tvora jako by ho uchopil množstvím rukou. Zkoumal ho, ale nebylo to analytické zkoumání. Potřeboval vědět co je zač. Protoplazma výborně chráněná před radiací a možná - o tom nebyl přesvědčen - dokonce rozvíjela schopnost využívat její energie. Nejpravděpodobněji je to organismus neschopný existovat bez radiace, která je pro něj potřebná jako pro jiné teplo, jídlo nebo kyslík. Tvor rozumný, mající četné emoce. Podle všeho stav rozumu ještě neschopný vytvořit rozvinutou civilizaci, ale už dalece vyvinutý. Ještě několik milionů let a určitě zrodí civilizaci.

Pustil ho. Pořád stejně plynule utíkal pryč. Ztratil ho z očí, ale

ještě nějakou dobu mohl sledovat jeho pohyb podle odvíjející se nitky stop a fontánek do vzduchu vyletujícího písku.

Měl mnoho práce. Je třeba zjistit profil atmosféry, provést analýzu půdy a těch mikroorganismů, které se v ní mohly objevit. Určit složení kapaliny v potůčku, sledovat rostliny, provést geologický průzkum, změřit sílu magnetického pole a intenzitu radiace. Ale nyní je nutné provést všeobecný průzkum planety, aby jí bylo možné klasifikovat a ukázat oblasti, které by mohly být ekonomicky zajímavé.

Opět se vynořilo nové slovo, které dříve neznal - ekonomický. Napínal paměť, svůj teoretický rozum, uzavřený v hypotetická silová pole a snažil se najít význam toho slova.

Když ho našel, tak se smysl [illegible]evil jasně a zřetelně, jediné, co se mu jasně a zřetelně předsta[illegible]lo na této planetě.

Co je zde možné těžit a s jakými náklady?

"Honba za surovinami," pomyslel si. Právě v tom byl obsažen smysl jeho pobytu na planetě. Je jasné, že on sám nijak nemůže využívat jakoukoli surovinu. Musí existovat ještě kdosi, kdo by mohl řídit využívání. Avšak v ten okamžik pocítil, jak při myšlence na suroviny jím prošla vlna radosti.

"Co je tady příjemného?" pomyslel si. "Hledat suroviny?" Jaký užitek má z pátrání po těchto skrytých bohatsvých planet? Ačkoliv, zamyslímeli se, už neexistovalo mnoho planet se zásobami surovin. Ale tam, kde byly i zásoby, to nic neznamenalo, jestliže místní podmínky vylučovaly těžbu. Mnoho, velmi mnoho planet dovolovalo přiblížit se pouze tvoru jakým je on.

Vzpoměl si, že svého času, když začínalo být zřejmé, že další vyzkumy nemají smysl, pokoušeli se ho odvolat z některých planet. Vzepřel se, ignoroval příkazy vrátit se. Podle elementárních norem jeho etiky bylo nutné každou práci dovést až do konce a on se nevracel, pokud jí nesplnil úplně. Každou načatou práci nebyl s to zanechat nedokončenou. Tvrdohlavá věrnost načaté práci byla základní črtou jeho charakteru. Taková byla podmínka pro uskutečnění práce, kterou vykonával.

Bud tak nebo nijak. Bud existoval nebo ne. Bud pracoval nebo ne. Byl tak vytvořen, že ho každý, před ním vznikající problém , zajínal a on ho neodkládal stranou, dokud ho nevyřešil do konce. Museli se s tím smířit a nyní už to věděli. Už ho nevyrušovali a neusilovali odvolat ho z ekonomicky nevyhovující planety.

"Oni?" zeptal se sámsebe a smutně si připoměl ostatní tvory, takové, jakým byl kdysi i on. Vyučili ho, udělali z něj to, čím je. Využívali ho tak, jako jim objevená bezcené planety. Ale nenamítal, byl to jeho život, jediný, který měl. Bud takový život nebo žádný. Pokusil se vzpomenout si na podrobnosti, ale cosi ho rušilo. Nikdy nemohl získat úplnou představu o jiných planetách, které viděl, pouze jakési útržkovité informace. Domníval se, že kdosi dělá velkou chybu, vždyt jím nashromážděné skušenosti by mu mohly sloužit při výzkumu každé nové planety. Ale proč tak neuvažovali, usilujíc/pravda, ne úplně úspěšně/ před každou dopravou setřít z jeho paměti všechny vzpomínky na minulost. Říkali, že pro rychlé osvojení, záruku bezchybnosti, k zamezení nedorozumění je nutné na každou novou planetu posílat úplně obnovený intelekt. A proto mělpokaždé dojem, že se narodil ne té planetě a ne na jiné.

Co se dá dělat. Takový je život a on se, úplně v bezpečí, podíval ba množství různých planet, nehledě na podmínky na nich. Nic se ho nemohlo dotknout - ani tesáky, ani drápy, ani jed, ani ovzduší, ani gravitace nebo radiace - nic mu nemohlo uškodit, protože nebylo čemu škodit. Šel - ne, nešel, přemistoval se,přes všechna pekla vesmíru a byl k nim úplně lhostejný.

Odhalujíc horizint, vycházelo druhé slunce. Ohromná, nafouknutá hvězda cihlově červené barvy. První slunce se v tom čase sklánělo k

západu. "Dobře, že na východě leží takový kopec," pomyslel si.

"K2," rozhodl, "n ec více než třináckrát větší než Slunce. Teplota povrchu, podle všeho, ne víc než 4000°C. Dvojitý systém, ale hvězd může být dokonce více. Možná že jsou zde i další, které jsem prozatím neviděl." Snažil se změřit vzdálenost, ale udělat to bylo nemožné, i přibližně, dokud se gigant neposune výše. Pokud neprojde linií horizontu, která ho nyní rozdělovala na dvě polokoule.

Nicméně druhé slunce mohlo počkat. Ano , i vše ostatní mělo čas. Je jedna věc, kterou musí prošetřit nejdříve. Dřív to nechápal jasně, ale nyní pochopil - dráždil ho neporéř v krajině. Jasně nepřirozený tu je kráter. Prostě tu nemohl být. A přestože měl všechny rysy kráteru, nemohl mít vulkanický původ, protože se nacházel uprostřed písečné pláně a pískovec, roztroušený na jeho svazích, byl původem usazená hornina. Nebylo tu ani stopy po erupcích, ani staré lávové proudy. Nemohl vzniknou po pádu meteoritu. Každý meteorit, který by vytvořil takovýto kráter, by spekl horninu a také vyvrhl proudy lávy.

Začal se zvolna přemisťovat ke kráteru. Půda zůstávala stále stejná, stále rudá.

Zastavil se, aby si oddechl, jestli je to to pravé slovo, na okraji kráteru. Podíval se do něj a ztuhl v rozpacích.

Kráter byl vyplněn jakousi látkou, která vytvářela cosi jako konkávní zrcadlo. Ale nebylo to zrcadlo, neboť látka nic neodrážela.

A najednou se na povrchu objevil obraz. A kdyby mohl průzkumník zadržet dech, tak by to udělal.

Dvě bytosti, velká a malá, stáli u kraje lomu nad železničním náspem a přímo před nimi se tyčil vápencový sráz. Malá bytost se hrabala vůlomcích s pomocí nějakého nástroje, který držela v ruce. Ruka přecházela v paži a spojovala se s trupem, který nesl hlavu s očima.

"To jsem já," pomyslel si. "To jsem já, ale mladý!"

Pocítil, jak ho přepadla slabost. Vše se rozostřilo jako v mlze ale zdálo se, že spatřený obraz ho přitahuje k sobě, aby splynul s vlastním obrazem. Stavidla paměti, která se náhle otevřela, svrhla na něj dávné, zakázané vědomosti o uplynulých časech a jeho příbuzných. Odpoutával se, snažíc se je zahnat déle, ale nepřály si odejít. Jakoby ho kdosi chytil, nepouští na svobodu a našeptává slova, která si nepřál slyšet.

Lidé, otec a syn, železniční násep, Země, nález prvního trilobita. V něj, v to intelektuální silové pole, které mu dosud sloužilo jako útočiště a dávalo mu klid, v ten produkt evoluce nebo inženýrského mistrovství, nemilosrdně vtrhla minulost.

Otec měl starý, naloktech děravý svetr a černé, na kolenou odřené kalhoty. Vyndal starou opálenou dýmku s okousaným náustkem a se zájmem pozoroval jak chlapec opatrně odkopává malinký kousek kamene, který ukrývá otisk starého živočicha.

Potom obraz kmitl a zmizel a on si sedl/?/ na kraj kráteru, který nyní obklopoval mrtvé zrcadlo, které už nic neodráželo, kromě rudého a modrého slunce.

"Nyní chápu," pomyslel si. Nevěděl čím se stal, ale to, kým byl bytostí, která se pohybovala na dvou nohách, měla tělo, dvě ruce, hlavu, oči a ústa, které se mohla zalykat nadšením při nálezu trilobita. Bytostí, která kráčí hrdě a s jistotou, přestože důvody pro takovou jistotu neměla - vždyt sotva měla jeho dnešní odolnost.

Jak se mohl vyvinout z takové slabé, bezbranné bytosti?

"Možná že přes smrt?" pomyslel si a myšlenka o smrti byla tak nová, že ho ohromila. Smrt - to znamená konec, ale vždyt konec není, nikdy ho nebude. Něco, například intelekt uzavřený do silového pole, může existovat věčně. Avšak možná, že kdesi v procesu evoluce nebo konstrukce sehrála smrt svojí úlohu? Musí člověk zemřít aby se mohl stát takovým jako je on?

Seděl na kraji kráteru a věděl vše o povrchu planety na mnoho mil

okolo. O rudé půdě, o žlutém nebi, o purpuru květů, o zurčení kapaliny v potoku, o rudosti a modrosti sluncí a stínů, které vrhají, o běžícím tvorovi, který vyhazuje fontánky písků, o vápenci a zkamenělinách.

Věděl ještě ledacos a při myšlence na to ho zachvátila dosud nepoznaná panika a strach. Zatím neznal tyto pocity, protože měl ochranu a byl imunní. Byl nedosažitelný pro jakékoliv síly a dokonce, pravděpodobně, by se i na slunci cítil bezpečně. Nic mu nemohlo ublížit, nic do něj nemohlo proniknout.

Nyní se vše změnilo. Cosi překonalo jeho ochrannou clonu. Cosi z něho vyrvalo staré vzpomínky a pak je zobrazilo v zrcadle. Na této planetě existovala síla, která mohla k němu proniknout a vyrvat to, o čem neměl ani tušení.

"Kdo jste? Kdo jste? Kdo jste?" neslo se nad planetou. Avšak jedinou odpovědí, jako výsměch, mu byla ozvěna. Slabší a slabší, pouze ozvěna.

Něco si mohlo dovolit neodpovídat. Kčemu to? Mohlo sedět naduté a mlčenlivé a poslouchat jak křičí a vyčkávat, zdali mu nestrhne ještě jednu vrstvu paměti, aby ho nějak využilo nebo se mu vysmálo.

Přišel o svojí bezpečnost. Stal se bezbranným, obnaženým před tou silou, která mu demonstrovala jeho bezbrannost pomocí zrcadla.

Znovu zakřičel, ale tentokrát se obrátil k těm, kteří ho sem poslali:

"Vezměte mě! Jsem bezmocný! Zachraňte mě!"

Mlčení.

"Vždyt jsem pro vás pracoval - sbíral jsem informace - vykonal jsem svůj ukol - teď musíte pomoci vy mě!"

Mlčení.

"Prosím!"

Mlčení.

Mlčení a dokonce něco víc. Nejenom mlčení, ale nepřítomnost, vakuum.

To co se stalo ho roztřáslo. Opustili ho, přerušili s ním všechny pouta. Nechali ho na pospas osudu v hlubině neprozkoumaného prostoru. Omyli si ruce, opustili ho nejen bez ochrany, ale i v osamění.

Věděli o tom, co se přihodilo. Věděli vše, co se s ním v libovolném okamžiku dělo. Nepřetržitě ho řídili a znali to co on. Pocítili nebezpečí dříve než ho pocítil on sám. Pochopili, že nebezpečí nehrozí pouze jemu, ale i jím samotným. Jestli mohla nějaké síla proniknout skrz jeho ochranu, mohla prozkoumat i jeho spojení a dostat se k nim. Proto bylo spojení přerušeno jednou pro vždy. Nechtěli riskovat. Právě o to se neustále starali. "Nemusíš se odhalovat. O tvé přítomnosti se nemusí nikdo dovtípit. Nemusíš ničím dávat najevo svojí přítomnost. A nikdy nesmíš dovolit naše vyslídění."

Chladné, vypočítavé, lhostejné. A vyděšené. Asi více vyděšené než on. Nyní věděli o existenci takové síly v galaxii, která mohla objevit jimi poslaného netělesného pozorovatele. Teď už nikdy nemohou poslat druhého, dokonce i když ho budou mít, protože budou mít vždycky strach. Možná, že strach bude ještě větší. Co když se spojení nepřerušilo dostatečně rychle, jestli ta síla, která odhalila jejich pozorovatele už našla cestu k nim?

Strach o jejich těla, zisky...

"Ne o těla," pronesl hlas uvnitř něj, "Ne o jejich biologická těla. U nikoho z tvého plemena už víc není minulých těl."

"Ale kdo jsou?" zeptal se.

"Jsou pouze vykonavatelé činností, jejichž význam sami chápou nejasně."

"Kdo jsi?" zeptal se. "Odkud to všechno víš?"

"Takřka ničím se neliším od tebe. Teď i ty se staneš takovým jako

já. Uvědomil jsi si sebe a stal jsi se svobodným."
"Ale copak stačí uvědomit si sebe?" zeptal se a hned pochopil, že už nepotřebuje odpověď.
"Děkuji ti," řekl.

z ruského překladu "Nabljudatěl" z "K.S.- Kolco vokrug Solnca,Mir 1981, Moskva anglického originálu The Observer z časopisu "Analog" LXXXIX,1972,N.4

přeložil Tomáš Jirkovský

Film - film - film - film - film - film - film - film - film

ÚNIK Z NY

The Escape From New York

Země vzniku: USA,1981

Scénář: John Carpenter, Nick Castle

Hudba a režie: John Carpenter

Hrají: Kurt Russell, Lee van Cleef, Ernest Borgnine
Donald Pleasence, Isaac Hayes aj.

Ve stejném roce jako film "The Thing II." natočil John Carpenter i film "Escape from The New York", shodou okolností / nebo záměrně kvůli finančnímu úspěchu či jako předzvěst dlouhodobé spolupráce?/ v hlavní roli se stejným hercem. Kurtem Russellem.
Chtěli-li bychom charakterizovat žánr, kam film spadá, uspěli bychom s více kategoriemi - sci-fi, thruller, komerční pohled do neradostné budoucnosti; ale nejlépe snímku Johna Carpentera sedí antiutopie - jak by to v budoucím světě nemělo vypadat.

Film sám má vlastně dva prology.
Ten první odbyde ženský hlas, komentující důvody vzniku největšího vězení na světě v roce 1988 / nezvládnutelný vzrůst kriminality v USA -o 400%/ a místo, kde vězení bylo vybudováno /newyorské ostrovní čtvrť Manhattan byla obehnána 11m vysokou zdí, za níž bylo nastěhováno více než 3 miliony kriminálníků/.
Druhý dokazuje ve filmu později několikrát zdůrazněný fakt, že z vězení není úniku. Tentokrát se o útěk pokusili dva muži na provizorním voru; helikoptéra se silnými reflektory se trefila hned druhou střelou...
Pro mé zamýšlené pojetí referátu zadefinují následující záběry a dialogy jako prolog třetí. Poté vám prostřednictvím jakéhosi deníku přiblížím události pro všechny aktéry /kromě prezidenta/ nesmírně krátkých dvaceti tří hodin.
Prolog třetí začíná příjezdem nového přírůstku do bezedného vězení. S.D.Plissken je odvážen do podzemí strážního střediska, hlas z reproduktorů mu oznamuje, že během dvou hodin bude už podléhat vnitřnímu vězenskému řádu.
Současně s Plisskenem přijíždí do svého policejního centra vrchní komisař Bob Hauk. Jsou nějaké problémy se zatím neidentifikovaným trvskáčem. Měli spojení, ale ztratilo se. Muž s vysílačkou za zády s Bobem Haukem se znovu pokouší navázat radiový kontakt. Úspěšně. Ne však jeho zásluhou. Z kabiny letadla se ozve prostřednictvím rep-

roduktorů ženský hlas. My, bojovníci osvobozenecké fronty, bojujeme proti všem imperialistickým a policejním státům. Zrušte ty vaše prokleté zbraně, přestante s nesmyslnými genocidemi.

Počítač na vedlejší obrazovku vytukává identifikační znaky letadla - jedná se o prezidentský stroj. Ačkoliv vzrušení v policejním středisku dosáhlo vrcholu, nemohou dělat jeho současní obyvatelé nic jiného, než události sledovat a němě přihlížet.

Mezitím na palubě letadla členové osobní stráže prezidenta seznali, že do pilotní kabiny se nedostanou a radí prezidentovi, aby se ukryl do bezpečnostní schránky. Na ruku mu připevnují signální vysílačku. Podle jejich impulsů ho záchranné čety najdou.

Unosci nechají letadlo spadnout. A aby byla situace dokonale zkomplikovaná, stroj spadne doprostřed Manhattanu.

Vrtulníková letka vedená osobně Haukem okamžitě vzlétá a za chvíli přistává na náměstí, kam se letadlo zřítilo. Červená kulová bezpečnostní schránka je ale prázdná. Není však prázdná dlaň ohyzdného individua, které se vynoří z kouře a tmy noci. Je v ní prezidentův prsteníček; a při pohledu na všechnu tu hrůzu slyší policisté vzorně artikolovaná slova: "Jestli do třiceti vteřin nevypadnete,on zemře. Postarám se o to." Hauk chce vyjednávat, ale číslo 19 ho přesvědčí. Zavelí na ústup.

Po návratu si nechává Hauk zavolat Plisskena. Chce ho použít k záchraně prezidenta. Objasnuje mu situaci, argumentuje dlouhým seznamem Plisskenových zločinů / vězení bude jinak doživotní/, ale i vojenských zásluh. Plissken nejprve Haukovi doporučuje, aby si američané zvolili nového prezidenta, že klidně může být i válka, ale potom s návrhem souhlasí. Vlastně, do Manhattanu musí tak jako tak, avšak zpět se může dostat jedině za zásluhy.

Hauk Plisskena důkladně vyzbrojí. Automatickou puškou /během filmu z ní lze střílet bez nabíjení!!??/, vrhacími hvězdami, vysílačkou, další vysílačkou, kterou může jednostranně podat zprávu o své existenci aktivací tlačítka - vysílačka pak vydává 15 minut přerušovaný impuls, přijímačem signálů, který mu má pomoci najít prezidenta, jenž má na ruce příslušný vysílač.

Hauk si Plisskena důkladně pojistí. Pod záminkou lékařského vyšetření mu nechá zavést do krku miniaturní nálož, která, pokud ji do určité doby /23 hodin/ nezneutralizují, tady, ve strážním středisku, Plisskenovi ustřelí hlavu. Do stanovené lhůty musí Plissken přivést prezidenta, který se musí zúčastnit jednání se sovětskou stranou o mírových návrzích. Když se prezident nedostaví, rozhovory se neuskuteční a mír bude značně ohrožen. Snake /tak vyžaduje Plissken, aby se mu říkalo - Chřestýš/ se cítí pojistkou dost doběhnutý a slibuje Haukovi, že ho po svém návratu zabije. Hauk Snakovi jako odpověď připevnuje na ruku stopky, které ukazují čas, který zbývá do exploze nálože. /konec třetího prologu/

22:59:00

Hauk Snakovi vysvětluje, jak se dostane do Manhattanu: **nasedne do kluzáku a po vytažení do odpovídající výšky klesne klouzavým letem na místo katastrofy letadla. Pak bude záviset vše jen na jeho schopnostech, prodělaném výcviku,rozhodnosti a také vůli žít.**

19:22:00

Snake přistává na střeše mrakodrapu Světového obchodního střediska. Zkratem si přivolá na střechu výtah a sjede dolů. Ocitá se v největším vězení světa.

Spojení s Haukem udržuje kapesní vysílačkou, stručně popisuje svou činnost. Už je na náměstí, kam spadlo letadlo.

18:50:00

U prázdné bezpečnostní schránky aktivuje Snake přijímač signálů.

Podle zachyceného impulsu není prezident daleko. S pomocí směrového příjmu dojde Plissken až do bývalého divadla. Vlastně označení "bývalé" není na místě,neboť na jevišti probíhá právě kabaretní vystoupení. Mezi několika málo diváky je i taxikář, Snakův starý známý. Také se ke Snakovi hlásí, ale ten je příliš zaujat zadaným úkolem.

Vesklepě divadla však Snake prezidenta nenalézá. Jen jakéhosi blázna s vysílačkou na zápěstí. Plissken téměř rezignuje. Sděluje Haukovi, že prezidenta už nelze hledat podle impulsů SOS, a ptá se, co dál. Hauk, jak také jinak, neví.

Snake se vrací na místo letecké katastrofy. Usedá na židli a přemýšlí. Najednou se spoza rohu vybelhá tajemná postava s kladivem v ruce, jímž buší na poklopy kanálů v okolí náměstí. Plissken je ve střehu. Bodejť by ne, když z kanálů a z východů metra vybíhají zubožené zdivočělé trosky bytostí, kterým se kdysi říkalo lidé...

Zpočátku si Snaka nevšímají, později ho však otevřeně napadnou. Haukův vyslanec prchá. Poprvé je nucen použít střelné zbraně. Aby unikl, musí do ulic, v budovách, které nezná, nemá šanci. Utíká přes dvory; při seskoku ze zdi ztrácí vysílačku. Konec fonického spojení s Haukem. O své existenci může dát zprávu pouze aktivací patnáctiminutových impulsů.

Kde se vzal, tu se vzal, na hlavní třídě stojí taxík. A v něm starý známý. Nabízí Snakovi svezení. Snake, určitě vděčně, i když to na výrazu jeho tváře vidět není, souhlasí.

"Co tu děláš? Myslel jsem, že jsi mrtvý!"

"Někoho hledám."

"Tak to jsi narazil na toho pravého, já tu znám každého. Jezdím tu už třicet let."

"Kde je prezident, víš?"

"Proboha, s tím nechci mít nic mít, ten je u Duka, vévody. A toho kdo uvidí, zemře!"

Automatická puška vrátí poděčeného Taxikáře do reality. Zaveze Snaka k Brainovi, "mozku" Dukovy strategie. Ten si bude vědět rady!

17:40:00

Taxikář buší na dveře bývalé Městské knihovny. Otevře je Maggie, Brainova družka, Snake i Taxikář vcházejí dovnitř. Rozlehlé prostory nesou stopy po řádění lidské smečky; v současné době již je zde klid. Žije tu jen Brain a Maggie. Brain tu dokonce těží i ropu.

Brain pochopitelně a prezidentovi ví. Ale rozmýšlí se to Snackovi říct. Maggie ho přemlouvá, vidí ve spojenectví s potencionálním zachráncem hlavy státu možnost dostat se do normálního světa. Snake je ostražitý. Brain, pravým jménem Harold, ho kdysi podrazil; dnes už nesmí Plissken riskovat.

Události vezmou rychlý spád. Snake se dostává spolu s Brainem a Maggie, kteří svou přítomností strážné, jako že jdou za vévodou,do depa vozů metra, kde je prezident vězněn. Hlídá ho jeden z Dukových mužů, který před tím, než je Snakem umlčen, zraní svého nepřítele šípem z podomácku vyrobené kuše do stehna pravé nohy. Prezident je trochu potlučený,ale schopný pohybu. Utíkají. Ale ne daleko. Ještě v depu jsou chyceni a sám Duke Snaka omráčí.

12:27:00

Snake je v bezvědomí.

Duke se mezitím baví střelbou těsně vedle ke zdi přivázaného prezidenta. Tomu u ruky visí kufřík. Dalším výstřelem se otvírá, na zem se sypou papíry a magnetofonová kazeta. Vévodův pobočník, odbarvený punkáč s pomatenýma očima, si ji prohlíží a strká do kapsy.

Brain se pokouší zachránit situaci. Marně. Naštěstí pro něj ho ale vévoda potřebuje - Brain zná zamínování jediného mostu, vedoucího z Manhattanu na svobodu. Takžezatím se s ním nechce bavit. Má lepší nápad...

01:56:00

Policejní vrtulníky si letí doprostřed Manhattanu pro prezidentův kufřík. Za chvíli ho Bob Hauk otevírá. Je v něm papír: žádáme výměnou za prezidenta amnestii všech vězňů. Jinak bude prezident zabit. Na důkaz toho, že Duke vše ví a že vše má ve své moci, přiložil do kufříku i součást Snakovy výstroje. Bob Hauk vyhlašuje poplach. Snake skončil.

V té samé chvíli nastupuje Snake ke gladiátorskému souboji. Vévoda ho už vlastně nepotřebuje / teď je jeho hlavním triumfem prezident/, a tak mu dává šanci. Když vyhraje zápas se 150-ti kilovým catcherem / zápasník stylu catch-as-catch-can- chyt - jak- můžeš; poz. red./ bude svobodný. Když ne,...

Houževnatostí a touhou po životě Snake vyhrává. Už během souboje přemýšlel, co udělá v případě vítězství. Všiml si také, že řídící zápasu má na levém zápěstí jeho identifikační vysílačku.

01:35:00

Snake aktivuje vysílačku.

Bob Hauk mění rozkazy. Snake je tedy stále v akci,naděje na prezidentovu záchranu opět vzrostly.

V době, kdy Snake bojuje o život, přemýšlí Brain, co má Snake za lubem, lépe řečeno, jak sechce dostat zpátky za zeď. Napadá ho, že z nějakého vyvýšeného místa ... třeba z Mezinárodního obchodního střediska. Ano, to je ono! Tuhle šanci nesmí pustit. Domlouvá se s Maggie a spolu s ní osvobozuje prezidenta.

00:59:00

Snake se potkává s trojicí uprchlíků na střeše, kde má kluzák. Trojice se brání útoku Dukových posluhovačů, kteří letadlo shodili dolů ze střechy. Čtveřice tedy musí dolů po svých a autem přes most. Brain slibuje Snakovi vydat kazetu, když ho vezme do auta.

00:23:00

Duke čeká na uprchlíky ve vestibulu mrakodrapu. Je rozhodnuto, říká, připravte se na smrt. Ale Snake není zvyklý prohrávat. Dává se spolu s trojicí vyděšených na útěk. Na ulici opět. kde se vzal, tu se vzal Taxikář s autem.

Pět uprchlíků se řítí ve žlutém taxíku po zaminovaném mostě. Brain navádí podle vlastní mapy. Snake chce kazetu. Podává mu ji Taxikář, u něhož si ji zřejmě Brain schoval. Snake je spokojen.

Duke jim jede v patách. I on chce pryč.

Šest lidí. Pouze dva z nich se ale dostanou za zeď. Snake a prezident.

00:00:02

Lékař neutralizuje miniaturní výbušninu. Ještě před tím ale musel Snake odevzdat kazetu, kde jsou nahrané prezidentovy mírové návrhy. Kolem prezidenta se hemží lékaři, maskéři a holič. **Připravují ho na televizní přenos, když už osobně nestihne přijet, Snake předstupuje před hlavu státu.** Prezident mu vyjadřuje své díky. Ale na víc nemá čas. Snakovu prosbu o propuštění lidí, které viděl prezident na vlastní oči umírat, sice vyslechne, ale její splnění odsunuje do budoucna. Teď na takové "hlouposti" není čas...

Kamery bzučí. Prezident zasouvá do rekordéru kazetu. Z reproduktorů se ozývá rockenrolová hudba...

Snake se teko pojistil. Dal Haukovi kazetu, kterou sebral Taxíkářovi v autě.

Plissken odchází. Hauk ho zastavuje.

"Halo, Sanku!"

"Říkejte mi Plisskene!"

"Mám pro tebe kšeft. Byli bychom ideální dvojice..."

"Nemám zájem. Chci žít svůj život."

V posledním záběru vyndavá Plissken z kapsy tu správnou kazetu a rozhodnými pohyby z ní vymetává a ničí tenounký páseček...

Časopis Cinema tento záběr komentovalslovy: "A apokalypsa může začít..." Já bych konec tak pesimisticky neviděl a nechápal a přes dosti ostudné vystoupení amerického prezidenta bych doufal v úsoěšné zakončení mírových rozhovorů.

Odborný tisk po premiéře psal: žádný laciný a krvavý horror, ale nejnapínavější film poslední doby. Souhlasím. Ovšem s malou výhradou. Někdy si John Carpenter/spoluautor scénáře, režisér a autor velice působivé a líbivé hudby/ pomohl právě těmi lacinými nápady a prvky, které vyzněly až nepravděpodobně - např. záběr, ve kterém si Snake prostřílí díru ve zdi nebo až naskutečné manévrovací schopnost kluzáku.

Hlavní hrdina, Snake Plissken, je podivný chlapík. Silný, uzavřený jedinec, svým fatalistickým přístupem k životu / z hlediska událostí, týkajících se celé společnosti; o své záležitosti je však připraven se s osudem porvat/ až sobecký a nevšímavý. Oslovuje-li ho Hauk Plisskene,chce, aby mu říkal Snaku /"Jsem chřestýš" - tetování na ruce a na břiše to jen dosvědčuje/. Když na konci svým činem vlastně vstoupí mezi normální smrtelníky a začíná žít nový život, ch chce zase, aby ho Hauk nazýval Plisskenem ... Každý v Manhattanu ho zná, každý se při setkání s ním diví,jak to že není mrtvý /symbolika; nebo byl Plissken opravdu tak známý zločinec?/. Za celý filmsnad neřekne jedinou rozvitou větu. Spíš jedná.

Pravým protikladem je postava prezidenta, kterou můžeme zařadit do škatulky nepříliš fyzicky vybavených, ač zabělých jedinců. Jedinců sesilně vyvinutým smyslem pro pomstu - když už jsou v bezpečí. Neráčím na scénu, v níž prezident přímo fanaticky a s ohromným gustem dosmova rozstřílí Duka - je to jeho odplata za protrpěná muka. Státník v takovém státě, jako jsou USA, by se měl umět více ovládat. Vůbec je zajímavé, jak si americtí tvůrci berou na mušku osoby svých prezidentů a jak je vykreslují v ne příliš dobrém světle.

Vzhledem k těmto skutečnostem je třeba vyzdvihnout herecké výkony Kurta Russella a Donalda Pleasence, kteří obě postavy ztvárnili přesvědčivým způsobem.

Jedním ze spolupracovníků Johna Carpentera byl Joe Alves. Mlě na starosti stavební záležitosti a trikovou stránku filmu. Uveďme si několik zajímavých postřehů o jeho práci.

Film se sice celý odehrával v New Yorku, ale téměř ani jeden z exteriérových záběrů nebyl natočen v tomto městě. Tak pouliční scény byly natáčeny v St. Louis / je to starobylé město, ulice stačilo doplnit odpadky, troskami a vraky/, gladiátorský souboj seodehrává na starobylém nádraží ve stejném městě; mrakodrapy Los Angeles zase posloužily při záběrech z moderních oblastí Manhattanu.

Jak byla dělána panoráma Manhattanu? Alves si nechal na ohromnou skleněnou desku namalovat siluetu města/zvolil úhel, z jakého zná tuto čtvrt celý svět/, spodní dvě třetiny desky nechal prázdné a do nich potom obvyklou trikovou technikou dotáčel příslušné scény. A co zed, obklopující Manhattan? Ve filmu použitá 11 m vysoká a 60 m široká betonová zed nebyla ničím jiným., než na filmové straně thérogým papírem potažené dřevěné stěna.

Pomocí systému CLM /Computerized Light Modulator/,který sestrojili pánové Cudney a Brown, Alves vytvářel na monitorech počítačové obrázky / např. obraz havarujícího letadla/, imitoval s nim i ohen a výbuchy / v blízkosti herců či kulis by plameny a exploze znamenaly přílišné ohrožení; proto bylo přistoupeno k imitaci ohně - soustava světel, ovládané počítačem, vytvářela na tvářích herců nebo na kulisách věrohodné odlesky/.

Je také velice zajímavé podívat se, jak reagovalo publikum na uvedení tohoto filmu do kin: - fandové Lee van Cleefa oslavovali jeho návrat do povědomí veřejnosti,
- newyorčané protestovali: naše „ěsto není žádné vězení pro kriminálníky,
- Plisskenova černá páska přes oko se na jeden čas stala posledním módním výkřikem.

Na závěr nechme promluvit jeden z tiskových ohlasů ve Spojených státech: pod napětím z akcí je cítit realistický a cynický podton, takže film skutečně zalézá pod kůži...

přetištěno s laskavým svolením redakce Světelných roků

A. C. CLARKE - 2010 - Odysea 2 /2.pokračování/

4. CHARAKTERISTIKA MISE

Anglická verze
Komu: Kapitán Taťána/Táňa/ Orlová, velitel, kosmická loď Kosmonaut ALEXEJ LEONOV /registrace UNCOS 08/342/
Od koho: Národní rada kosmonautiky. Pensylvánská Avenue, Washungton
Komise pro vnější vesmír. AV SSSR, Koroljevův prospekt, Moskva

Úkoly mise:
Úkoly vaší mise jsou následující, v pořadí podle důležitosti:

1. Doletět do prostoru Jupitera a setkat se s kosmickou lodí USA DISCOVERY / UNCOS 01/283/.
2. Vstoupit na palubu této lodi a získat všechny dostupné informace týkající se jejího dřívějšího letu.
3. Znovu aktivovat palubní systémy DISCOVERY a pokud budou zásoby paliva dostatečné, vyslat loď směrem k Zemi.
4. Lokalizovat cizí artefakt objevený DISCOVERY a prozkoumat ho do maximální možné míry na dálku.
5. Pokud se to bude zdát přijatelné a kontrolní středisko to schválí, setkat se s tímto objektem a provést bližší průzkum.
6. Provést výzkum Jupitera a jeho satelitů v míře, jak to umožní plnění výše uvedených úkolů.

Je počítáno s možností, že neočekávané okolnosti změní pořadí důležitosti, nebo dokonce znemožní splnění některých z výše uvedených úkolů. Je třeba pochopit, že účelem setkání s kosmickou lodí DISCOVERY je získat informace o cizím artefaktu a tento úkol má přednost před ostatními úkoly, včetně pokusu o záchranu lodě.

Posádka:
Posádka lodi ALEXEJ LEONOV se bude skládat z:
kapitán Taťána Orlová /technik pohonných systémů/
Dr. Vasilij Orlov /navigátor - astronom/
Dr.Maxim Brailovský /strukturální technik/
Dr.Alexandr Kovalev /spojový technik/
Dr.Nikolaj Ternovský /technik řídících systémů/
hlavní lékař Kateřina Ruděnko /medicína - život zabezpečující systémy/
Dr.Irina Jakunina /medicína - výživa/
Dále Národní rada astronautiky USA vysílá následující experty:

Dr. Heywood Floyd upustil protokol a opřel se do křesla. Bylo rozhodnuto, už není cesty zpátky. I kdyby si to přál, nemohl vrátit čas.

Pohlédl na Karolínu, která seděla s dvouletým Krisem na okraji bazénu. Chlapec byl víc doma ve vodě než na suchu a dokázal vydržet pod vodou,tak dlouho, že to často děsilo pozorovatele. A i když ještě nedokázal moc mluvit,zdálo se, že plynně ovládá řeč delfínů.

Jeden z Krisových přátel právě připlul z Pacifiku a nastavoval záda, aby byl poplácán. Ty jsi taky tulák, pomyslel si Floyd, v tom ohromném oceánu. Ale jak maličký vypadá tvůj Pacifik proti nekonečnu, vůči kterému teď stojím já!

Karolína si všimla jeho pohledu a zvedla se. Podívala se na něj zachmuřeně, ale bez hněvu, ten už všechen vyhořel za několik posledních dnů. Jak se blížila, zmohla se dokonce na melancholický úsměv.

"Našla jsem tu báseň,kterou jsem hledala," řekla. "Začíná takhle:

Co je žena, že jsi ji opustil
a domácí krb a rodný krov,
abys odešel se starým šedým
stvořitelem vdov

"Promiň, ale zcela tomu nerozumím. Kdo je to stvořitel vdov?"

"Ne kdo, ale co. Moře. Báseň je bědování Vikingské ženy. Napsal ji Rudyard Kipling, před sto lety."

Floyd uchopil manželku za ruku. Nereagovala, ale ani neodporovala.

"Ale já se vůbec necítím jako Viking. Neženu se za kořistí a dobrodružství je to poslední co hledám."

"Tak proč - ne, nechci znovu začít další hádku. Ale mohlo by nám oběma pomoci, kdybychom přesně znali tvé motivy."

"Přál bych si, abych ti mohl říci jeden jediný dobrý důvod. Místo toho mám spoustu malých důvodů. Ale když se všechno sečte, konečná odpověď je zcela jednoznačná, to mi věř."

"Já ti věřím. Ale jseš si jistý, že nepodvádíš sám sebe?"

"Pokud by tomu tak bylo, tak by to dělala i spousta jiných lidí. Mezi nimi, jak ti chci připomenout, je i prezident USA."

"Na to nezapomínám. Ale předpokládejme - jen předpokládejme - že by tě byli nepožádali, Přihlásil by ses jako dobrovolník?"

"Na to můžu odpovědět po pravdě. Ne. Nikdy mě to nenapadlo. Telefon prezidenta Mordcaie byl největším šokem mého života. Ale když jsem to promyslel, uvědomil jsem si, že má úplnou pravdu. **Víš že nejsem pro falešnou skromnost. Jsem nejlépe kvalifikovaný člověk pro tu práci - pokud mě kosmičtí lékaři uznají. A ty bys měla vědět, že jsem ještě docela v kondici.**"

To vyvolalo úsměv jaký zamýšlel. "Nekdy mě napadá, jestli jsi to nenavrhl sám." Skutečně ho to napadlo, ale mohl odpovědět po pravdě:

"Nikdy bych to neudělal,aniž bych se tě zeptal."

"Jsem ráda, že jsi to naudělal. Nevím, co bych byla řekla."

"Stále to můžu ještě odvolat."."

"Teď povídáš nesmysly a víš to. I kdyby jsi to udělal, nenáviděl bys mě po zbytek života - a nikdy bys si to neodpustil. Máš příliš silný smysl pro povinnost. Možná je to jeden z důvodů, proč jsem si tě vzala."

Povinnost! Ano, to bylo to klíčové slovo co všechno obsahovalo. Měl povinnost vůči sobě, ke své rodině, k univerzitě, ke svému minulému zaměstnání / dokonce i když ho opustil v nemilosti/, ke své zemi - a k lidstvu. Nebylo snadné stanovit co má přednost a občas se dostávalo do konfliktu jedno z druhým.

Existovaly zcela logické důvody proč by se měl zúčastnit mise - a stejně logické důvody, na které už poukázalo mnoho jeho kolegů, proč by neměl. Ale pravděpodobně při konečné analýze výběr neučinil jeho mozek, ale srdce. A přesto ho i emoce hnaly dvěma rozdílnými směry.

Zvědavost, vina, rozhodnutí dokončit práci, kterou zpackal - vše tohle se kombinovalo a hnalo ho směrem k Jupiteru a k tomu, co ho tam mohlo čekat. Na druhé straně strach - byl dost čestný, aby to připustil - spolu s láskou k rodině ho držel na Zemi. Přesto však neměl pochybnosti, učinil svoje rozhodnutí téměř okamžitě a odrazil všechny Karolíniny námitky tak jemně, jak se dalo.

A existovala ještě jedna utěšující myšlenka, se kterou se své manželce dosud nesvěřil. I když měl být pryč dva a půl roku, celo dobu, kromě padesáti dnů u Jupitera, měl strávit v hibernaci, kdy se biologický čas zastavuje. Až se vrátí, rozdíl mezi jejich věkem se sníží o více než dva roky.

Obětovalby přítomnost aby spolu mohli sdílet delší budoucnost.

5. L E O N O V

Měsíce se změnily v týdny, týdny se smrskly na dny a dny na hodiny a náhle byl Heywood Floyd znovu na Mysu - poprvé na půdě kosmodromu od doby, kdy před tolika lety uskutečnil výlet na základnu Klavius a k monolitu v kráteru Tycho.

Ale tentokrát nebyl sám a misi nehalilo žádné tajemství. Několik sedadel před ním byl dr. Chandra, zabraný do dialogu s kapesním počítačem a zcela netečný ke svému okolí. Jedním z Floydových tajných potěšeních bylo vyhledávat podrobnosti mezi lidmi a zvířaty. Srovnání bylo častěji lichotivé než urážlivé a jeho malý koníček také pomáhal značně paměti.

Případ dr. Chandry bylsnadný - byl jako pták - okamžitě napadlo Floyda. Byl štíhlý, jemný, všechny jeho pohyby byly rychlé a přesné. Ale jaký pták? Samozřejmě nějaký velmi inteligentní. Straka? Příliš drzá a zvědavá. Sova? Ne, příliš pomalé. Možná snovač by mohl sedět dobře.

Walter Curnow, systémový specialista, který měl provést impozantní práci s uvedením DISCOVERY opět do provozu, byl poněkud složitější záležitostí. Byl to velký, robustní muž, rozhodně se nepodobal žádnému ptákovi. Člověk často mohl nalézt srovnání v ohromné paletě ras psů, ale žádná psovitá šelma tu zřejmě neseděla. Ovšem - Curnow byl medvěd. Ne mrzutý, nebezpečný druh, ale přátelský s dobrou náladou. A asi to bylo vhodné; připomělo to Floydovi ruské kolegy se kterými se brzo setkají. Už byli na oběžné dráze několik dní a prováděli konečnou kontrolu.

To je velký okamžik mého života, řekl si Floyd. Odlétám na misi, které může rozhodnout o budoucnosti lidstva. Ale neměl žádný pocit radosti, vše, o čem dokázal uvažovat v posledních minutách odpočítávání byla slova, která šeptal těsně před tím, než opustil domov. "Nashledanou, můj drahý synáčku. Budeš se na mě pamatovat, až se vrátím?" A stále cítil nevoli vůči Karolíně, že nechtěla vzbudit dítě kvůli poslednímu objetí, ale přitom věděl, že byla moudrá a že to tak bylo lepší.

Jeho nálada byla rozmetána náhlou explozí smíchu. Dr. Curnow se dělil se svými společníky o žerty - a zrovna tak o velkou láhev, se kterou zacházel tak, jako by obsahovala jen nepatrně podkritickou dávku plutonia.

"Halo, Heywoode," zvolal, "řekli mi, že kapitánka Orlová zamkla všechno pití. Toto je naše poslední šance. Chateau Thierry, ročník '95. Omlouvám se, že mám jen plastikové kelímky."

Jak Floyd upíjel skutečně výborné šampanské, zjistil, že duševně trpí při pomyšlení na Curnowův řehot znějící celou cestu Sluneční soustavou. I když velmi obdivoval inženýrovy schopnosti, jako společník mohl být Curnow docela zátěží. Ještě že alespon dr. Chandra nemohl představovat takové potíže. Floyd si dovedl těžko představit, že by se dovedl usmát nebo dokonce smát nahlas. Samozřejmě také odmítl šampanské - těžko postřehnutelným posunkem. Curnow byl bud dost taktní anebo byl rád a dál nenaléhal.

Inženýr se rozhodl, jak se zdálo, stát se duší společnosti. Za pár minut vytáhl elektronické varhany se dvěma oktávami a začal interpretovat písen "D´y ken John Peel´" tak, jak by se dala zahrát na piáno, trombon, violu, flétnu a varhany, a zpíval k tomu. Byl skutečně dobrý a Floyd se brzy přistihl, že zpívé společně s ostatními. Ale stejně je dobře,pomyslil si, že Curnow stráví většinu cesty tichý v hibernaci.

Muzika skončila náhlými zoufalými pazvuky, jak se motory zažehly a raketoplán vyletěl k obloze. Floyda uchvátilo známé, ale vždy nové vzrušení - pocit síly bez hranic, která ho odnášela pryč od starostí a povinností na Zemi. Lidé udělali lépe než mohli tušit, když umístili sídlo bohů mimo dosah gravitace. Letěl do klidné říše beztíže, na chvíli mohl ignorovat skutečnosti, že tam, venku, neleží volnost, ale největší odpovědnost jeho kariéry.

Jak se tah zvýšil, cítil tíhu světa na svých ramenou - ale vítal ji, podobně jako Atlas, kterého neunavovalo jeho břímě. Nepokoušel se přemýšlet, ale spokojil se s tím, že vychutnával své pocity. Ikdyž opouštěl Zemi naposled a rozloučil se se vším,co miloval, přece necítil smutek. Řev, který ho obklopoval, byly fanfáry vítězství, odplavující všechny drobnější pocity.

Cítil téměř lítost, když to přestalo, i když uvítal snadnější dýchání a náhlý pocit volnosti. Většina pasažérů začala odpínat bezpečnostní pásy, aby si užila třicet minut beztíže během naváděcího obletu, ale pár těch, kteří viditelně dělali takový výlet poprvé, se znepokojeně ohlížela po stewardech.

"Mluví k vám kapitán. Jsme teď ve výšce tří set kilometrů, dostáváme se nad západní pobřeží Afriky. Nemůžete toho moc vidět, protože dole je noc - ta záře vpředu je Sierra Leona - a nad Guinejským zálivem je velká tropická bouře. Podívejte se na ty blesky!

"Za patnáct minut vyjde Slunce. Zatím otočím loď tak, abyste měli dobrý výhled na rovníkový pás satelitů. Ten nejjasnější - téměř přímo nad vámi - je anténní farma Atlantik -1 Intelsatu. Dále směrem na západ je Interkosmos - 2, ta slabší hvězda je Jupiter. A když se podíváte přímo pod ní, uvidíte blikající světlo, které se pohybuje proti hvězdnému pozadí - to je nová čínská kosmická stanice. Proletíme ve vzdálenosti sto kilometrů, ne dost blízko na to, abyste něco viděli pouhým okem..."

Co tu dělají oni? napadlo Floyda mimoděk. Viděl záběry zblízka zavalitého cylindrického tělesa s jeho podivnými oblinami a neměl žádný důvod věřit alarmujícím zvěstem, že je to pevnost vybavená lasery. Ale protože Akademie věd v Beiingu ignorovala žádosti kosmického výboru OSN o povolení inspekční cesty, museli Číňané poděkovat jen sami sobě za takovou nepřátelskou propagandu.

Kosmonaut ALEXEJ LEONOV nebyla krásná loď, ale málo kosmických lodí kdy bylo. Jednoho dne možná lidstvo vyvine novou estetiku, snad vyroste generace umělců, jejichž ideály nebudou založeny na pozemských tvarech formovaných větrem a vodou. Vesmír sám je říší často ohromující krásy, naneštěstí lidská zařízení k ní ještě nedospěla.

Kromě čtyř ohromných palivových nádrží, které se měly odpojit hned, jak bude bude dosažena cestovní rychlost, byl LEONOV překvapivě malý. Od ochranného tepelného štítu k tryskám byl kratší než padesát metrů; bylo težké uvěřit, že taková skromná loď, menší než mnoho komerčních letadel, bude moci nést deset mužů a žen půl cesty napříč sluneční soustavou.

Ale nulové gravitace, která umožnila zaměňovat stropy, podlahy a stěny, změnila všechna životní pravidla. Na palubě LEONOVA byla spousta místa pro každého i v případě, že by byli všichni vzhůru najednou, jako tomu bylo právě teď. Ovšem nyní byl normální stav lidí zvýšen nejméně na dvojnásobek akreditovanými novináři, techniky provádějícími poslední kontrolu a ustaranými vedoucími představiteli.

Hned, jak raketoplán přistál, se pokusil Floyd najít kabinu, kterou měl sdílet - po roce, až se probudí - s Curnowem a Chandrou. Když jí mašel, zjistil, že je tak zaplněné pečlivě označenými bednami se zařízením a proviantem, že dostat se do ní bylo takřka nemožné. Zasmušile uvažoval o tom, jak projít dveřmi, když tu jeden z posádky, obratně ručkující z jednoho držáku na druhý, ho zpozoroval, postřehl Floydovo dilema a zabrzdil. "Dr. Floyde - vítejte na palubě. Já jsem Max Brailovský - pomocný technik..."

Mladý Rus hovořil pomalou, pečlivou angličtinou studenta, který strávil více hodin s učebním automatem než s lidským učitelem. Jak si potřásali rukama, Floyd zařadil tvář a jméno do biografie posádky, kterou už studoval: Maxim Andrejevič Brailovský, věk třicet jedna, narozen v Leningradu, specialista nakonstrukce; koníčky: šerm, létání, šachy.

"Těší mě," řekl Floyd,"ale jak se dostanu dovnitř?"

"Nestarejte se," řekl Max vesele. "Všechno to zmizí, než se probudíte. Je to - jak se to řekne - zásoby. Vyjíme váš pokoj úplně do doby, než ho budete potřebovat. Slibuji." Poklepal se na žaludek.

"Fajn, ale kam si dám zatím své věci?" Floyd ukázal na tři malé kufříky, dohromady vážící padesát kilogramů, které obsahovaly, jak doufal, všechno, co mohl potřebovat napříštích několik miliard kilometrů. Nebylo snadné je zvládnout - ne jejich váhu, ale setrvačnost, a protáhnout se s nimi lodí jen s několika kolizemi.

Max uchopil dvě ze zavazadel, lehce proklouzl trojúhelníkem vzniklým v místě, kde se střetávaly tři nosníky, a ponořil se do malého průlezu, Přitom zcela popřel Newtonův první zákon. Když ho Floyd následoval, získal několik dalších modřin. Po delší době - LEONOV vypadal uvnitř větší než venku - dospěli ke dveřím označeným kapitán azbukou i latinkou. I když dovedl daleko lépe rusky číst než mluvit, Floyd gesto uvítal; už dříve si všiml, že všechny lodní nápisy jsou provedeny v obou jazycích.

Na Maxovo zaklepání se rozsvítilo zelené světlo a Floyd vplul dovnitř tak ladně, jak to dokázal. Ačkoliv už předtím mnohokrát mluvil s kapitánkou Orlovou, nikdy se s ní osobně nesetkal.Čekala ho dvě překvapení.

Bylo nemožné posoudit skutečnou velikost postavy na videofonu, kamery nějak měnily všechny do jednotné velikosti. Kapitánka Orlová stojící - tak, jak jen je možné v beztíží stát - stěží dosahovala Floydovi k ramenům. Obrazovka také zcela selhala v přenášení toho, jakou schopnost pronikat mají tyto zářivě modré oči, nejvýraznější rys tváře, která teď,v tomto okamžiku, nemohla být spravedlivě posuzována z hlediska křesly.

"Halo, Táno," řekl Floyd. "Jsem rád, že se s tebou konečně setkávám. Ale škoda tvojich vlasů."

Podali si ruce jako staří přátelé.

"Jsem ráda, že jsi na palubě, Heywoode!" odpověděla kapitánka. Její angličtina, na rozdíl od Brailovského, byla docela plynná, i když se silným přízvukem. "Ano, je mi jich líto - ale vlasy zabírou na dlouhých cestách moc práce a já bych si chtěla místní holiče udržet od těla co nejdéle. A omlouvám se kvůli kabině. Jak ti jistě Max vysvětlil, náhle jsme zjistili, že potřebujeme dalších deset krychlových metrů nákladního prostoru. Vasilij a já tu teď v příštích hodinách nebudeme trávit moc času - tak klidně využij naše apartmá."

"Děkuju. A co Curnow a Chandra?"

"Dojednala jsem jim podobné řešení se zbytkem posádky. Může se zdát, že s vámi zacházíme jako s nákladem..."

"Během cesty nepotřebné."

"Prosím?"

"To je nálepka, která se obvykle dávala na zavazadla ve starých

dobách oceánských cest."

Téna se usmála: "skoro to tak vypadá. Ale budete potřební,na konci cesty. Už pro vás plánujeme večírek "znovuzrození"."

"To zní příliš nábožensky. Spíše - ne, vzkříšení by bylo ještě horší! - večírek na probuzení. Ale vidím, že máš naspěch - dovol mi odložit věci a pokračovat ve své velké cestě."

"Max tě provede. Vezmi doktora Floyda k Vasilijovi, ano? Je právě v pohonné jednotce."

Když vyplouvali z kariťánské kabiny, ocenil v duchu dobrou práci výboru pro výběr posádky. Téna Orlová byla dost působivá na papíře? ve skutečnosti byla téměř zastrašující, navzdory svému půvabu.

Zajímalo by mě, ptal se Floyd sám sebe, jaké je, když se rozčílí. Byla by oheň nebo led? Celkem vzato, byl bych radši, kdybych to nezjistil.

Floyd se rychle přizpůsoboval. Než dospěli k Vasiliji Orlovi, pohyboval se téměř tak jistě jako jeho průvodce. Hlavní vědec pozdravil Floyda stejně vřele jako jeho žena.

"Vítej na palubě, Heywoode. Jak se cítíš?"

"Fajn, až na to, že pomalu umírám hladem."

Chvíli vypadal Orlov zmaten, potom se jeho tvář široce usmála.

"Oh, zapoměl jsem. No, nebude to dlouho trvat a za deset měsíců budeš moc jíst kolik budeš chtít."

Hibernátory stále vyžadovaly nízkokalorickou dietu týden předem. A posledních dvacet čtyři hodin nepozřít nic než tekutiny. Floyd si přestával být jistý, kolik z jeho vzrůstajícího opojení je kvůli hladovění, kolik od Curnowova šampanského a kolik kvůli nulové gravitaci.

Aby zkoncentroval myšlenky, pozorně si prohlížel mnohobarevnou masu potrubí, které je obklopovalo.

"Tak to je ten slavný motor. To je poprvé,co ho vidím ve skutečnosti."

"Je to teprve čtvrtý kus, který který kdy byl postaven."

"Doufám, že bude pracovat."

"bylo by to lepší."

Než opustili komoru, dozvěděl se o motoru Floyd víc, než si skutečně přál vědět nebo co očekával, že si zapamatuje. Byl dobře obeznámen se základními principy - použití pulsní termonukleární reakce na zahřátí a vypuzení v podstatě jakékoli pohonné látky. Nejlepší výsledky byly dosaženy s čistým kapalným vodíkem, ale ten byl příliš objemný a těžko skladovatelný po dlouhou dobu. Metan a čpavek byly přijatelnější alternativou; dokonce i voda mohla být použita, ačkoliv s výrazně menší účinností.

LEONOV učinil kompromis; enormní nádrže tekutého vodíku, které zabezpečí počáteční impuls, budou odhozeny až loď dosáhne rychlosti nezbytné k tomu, aby se dostala k Jupiteru. V cíli cesty bude použit čpavek pro brzdění, setkávací manévr a konečný návrat na Zemi.

To byla teorie, kontrolovaná a prověřovaná v nekonečných testech a počítačových simulacích. Ale jak DISCOVERY svým špatným osudem **názorně ukázala, všechny lidské plány jsou vystaveny nemilosrdné prověrce Přírodou nebo Osudem, nebo jakkoliv kdo dává přednost v pojmenování sil vesmíru.**

"Tak tady jsi, doktore Floyde," řekl autoritativní ženský hlas, přerušující Vasilijovo nadšené vysvětlování magnetohydrodynamické zpětné vazby. "Proč jsi se mi neohlásil?"

Floyd se otočil pomalu kolem své osy, zušlechťujíc se jednou rukou. Uviděl robustní, mateřskou postavu,oblečenou do podivné uniformy ozdobené tucty kapes a kapsiček. Efekt nebyl nepodobný kozáckému vojákovi, ovinutému nábojnicovými pásy.

"To je hezké, že tě potkávám,doktore. Stále ještě zkoumám. Doufám, že jsi dostala moji lékařskou zprávu z Houstonu."

"Ti veterináři z Teague! Nevěřila bych jim ani, že poznají kulhavku od slintavky!"

Floyd dobře znal oboustranný respekt mezi Kateřinou Ruděnko a Lékařským střediskem Olin Teague, dokonce i kdyby široký úsměv doktorky nesnižoval její slova. Uviděla jeho pohled plný upřímné zvědavosti a pyšně přejela prsty popruhy kolem svého plného pasu.

"Klasický lékařský kufřík není příliš praktický v nulové gravitaci- věci z něj odplouvají a nejsou tam, kde je potřebuješ. Toto jsem navrhla sama, je to kompletní minioperační sál. Mohu s ním odstranit slepé střevo - nebo odrodit dítě."

"Věřím ,že zrovna tento problém zde nevzhikne,"

"Ha! Dobrý doktor musí být připravený na všechno."

Jaký je kontrast, pomyslel si Floyd, mezi kapitánkou Orlovou a doktorkou - neměl by jí oslovovat její správnou hodností Vrchním chirurgem? - Ruděnkovou. Kapiténka měla půvab a prudkost primabaleriny, doktorka by mohla být prototypem Matky Ruska - statná postava, prosté venkovské tvář. Potřebuje pouze velký šátek, aby byl obraz úplný. Nenech se tím mýlit, řekl Floyd sám sobě. Toto je žena, která zachránila přinejmenším tucet životů při nehodě v Komarovových docích - a ve svém volném čase zvládla vydávání ročenky Kosmické medicíny. Pokládej za štěstí, že je na palubě.

"Doktore Floyde, budeš mít ještě spoustu času na podrobnější prozkoumávání naší lodi. Moji kolegové jsou příliš zdvořilí, aby to řekli, ale mají spoustu práce a ty jím překážíš. Réda bych vás měla pohromadě - všechny tři - pěkně v klidu, ale co nejrychleji. Potom budeme mít méně starostí."

"Obával jsem se toho, ale zcela chápu vaše hledisko. Jsem připraven, jen co budeš ty."

"Já jsem vždy připravena. Tak pojď - prosím."

Palubní nemocnice byla právě tak veliká, aby se do ní vešel operační stůl, dva cvičební bicykly, několik skříní s vybavením a rentgenem. Zatímco dr. Ruděnková rychle, ale důkladně Floyda vyšetřovala, zeptala se nečekaně: "Co je to za malý zlatý váleček,který dr. Chandra nosí na řetízku kolem krku - nějaký druh dorozumívacího zařízení? Nechtěl ho sundat, vlastně se skoro styděl sundat cokoliv,"

Floyd se neubránil úsměvu, bylo snadné představit si reakce nevelkého Inda na tuto poněkud ohromnou dému.

"To jelingam."

"Cože je to?"

"Ty jsi doktorka, měla by jsi to poznat. Symbol mužské plodnosti."

"Samozřejmě - jsem hloupá. Je hinduista? Je trochu pozdě chtít na nás, abychom mu zařídili odpovídající vegetariánskou stravu."

"Nebojte se, to bychom vám neudělali bez dostatečného varování. Ačkoli se nedotkne alkoholu, Chandra není žádný fanatik, kromě počítačů. Jednou mi řekl, že jeho děd byl knězem v Binares a dal mu ten lingam - je to rodinná památka po mnoho generací."

Poněkud k Floydovu překvapení dr. Ruděnková neprojevila negativní reakci, jak očekával. Opravdu, její výraz se stal nepopsatelně zamyšlený.

"Rozumím jeho pocitům. Moje babička mi darovala krásnou ikonu - šestnácté století. Chtěla jsem ji vzít, ale váží pět kilo."

Doktorka začala mít opět náhle na pilno, dala Floydovi bezbolestnou injekci pod kůži a řekla mu, aby sevrátil, jakmile bude ospalý. To bude, ujistila ho, za méně než dvě hodiny.

"Zatím se pěkně uvolni," nařídila mu. "Na této palubě je observatoř - stanice D6. Proč tam nejdeš?"

Zdálo se mu, že je to dobrý nápad a Floyd odplul s polsušností, jaké by překvapila jeho přátele. Dr. Ruděnková vrhla pohled na své

pohled na své hodinky, nadiktovala stručně zadání dat autometickým stopkám a nařídila zvonění o třicet minut později.

Když dosáhl pozorovatelnu D6 shledal, že Chandra a Curnow jsou již zde. Podívali se na něj s úplným nedostatkem zájmu, potom se znovu obrátili směrem k děsivé podívané venku. Floyda napadlo - a gratuloval si k takovému vynikajícímu postřehu - že Chandra si nemůže ve skutečnosti užít výhled. Jeho oči byly pevně zavřeny.

Úplně cizí planety tam visela, zářící skvělou modrří a oslnivou bělostí. Jak cizí, řekl si Floy. Co se přihodilo Zemi? Proč, samozřejmě,- žádný div, že ji nepoznával! Byla vzhůru nohama! Jaká katastrofa - zalkal krátce, pro všechny ty ubohé lidi, kteří vypadli do kosmu.

Sotva si povšiml, když dva členové posádky přemístili Chandru, který nekladl odpor. Když přišli zpátky pro Curnowa, byly Floydovi vlastní oči zavřeny, ale stále dýchal. Když se vrátili pro něj i jeho dech ustal.

/pokračování příště/